

Laura Rahko

MUSIIKKITEHTÄVÄKORTIT LAPSEN PIANONSOITON OPISKELUN TUKENA

MUSIIKKITEHTÄVÄKORTIT LAPSEN PIANONSOITON OPISKELUN TUKENA

Laura Rahko
Opinnäytetyö
Kevät 2017
Musiiikin tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Musiikin tutkinto-ohjelma, musiikkipedagogin suuntautumisvaihtoehto

Tekijä: Laura Rahko

Opinnäytetyön nimi: Musiikkitehtäväkortit lapsen pianonsoiton opiskelun tukena

Työn ohjaaja: Jouko Tötterström

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2017

Sivumäärä: 37 + 3

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli perehtyä lapsen oppimiseen. Oppimisen tueksi valmistin musiikkitehtäväkortteja pianonsoittoa aloitteleville lapsille. Tavallisesti musiikkiharrastus aloitetaan noin 6–8-vuotiaana. Korttien tavoitteena on lisätä innostusta, auttaa keskittymään ja motivoida lasta pianonsoiton harrastuksessa. Musiikkitehtäväkortteihin laadin harjoituksia teoria-asioista, kuten nuottien tuntemisesta, aika-arvoista, rytmistä, musiikkisanastosta, prima vista -soitosta ja transponoinnista. Näiden lisäksi kortit sisältävät monipuolisesti kuuntelutehtäviä, improvisointiharjoituksia sekä yhteissoittoa ja säestystä. Musiikkitehtäväkorttien tavoitteena on opettaa musiikkia leikin ja toiminnallisuuden kautta kokonaisvaltaisesti.

Tietoperustassa käsitellään 6–8-vuotiaan lapsen kehitysvaihetta ja oppimista. Aiheina on keskittyminen, innostuminen, motivaatio sekä leikin ja toiminnallisuuden kautta oppiminen. Toinen kokonaisuus käsittelee musiikin oppimista. Selvitän eri pedagogisten metodien tärkeimpiä kulmakiviä ja erilaisia oppimistyyliä. Samalla pohdin, kuinka voisin hyödyntää niitä omassa opetuksessani.

Opinnäytetyössä käsitellään musiikkitehtäväkorttien laatimista ja niiden hyötyjä pianonsoiton opetuksessa. Kerron tehtäväkorttien sisällöstä, tehtävien ideoista ja materiaalin hankkimisesta. Kuvaan myös prosessia korttien valmistamisesta ja testaamisesta. Lopuksi analysoin tehtävien onnistumista ja tehtäväkorttien vaikutuksia musiikin opiskeluun.

Opinnäytetyöni osoitti, että pelillisyyden ja toiminnallisen tekemisen kautta lapsi keskittyy paremmin ja innostuu oppimaan. Itse piirtäen ja kirjoittaen, luovuutta käyttäen ja yhdessä soittaen oppiminen on paljon hausempaa. Koska lapsi ei jaksa keskittyä soittamaan pitkää aikaa kerrallaan, musiikkitehtäväkortit ovat loistava tapa keskeyttää intensiivinen soittaminen. Korttien avulla opitaan musiikkia muillakin tavoin kuin soittaen. Tehtäväkorteistani muodostui kokonaisvaltainen katsaus musiikin eri elementteihin ja niiden harjoittamiseen.

Musiikkitehtäväkortit ovat loistava opetusmateriaali ja toimivat samalla tavalla kuin oppimispeli. Ne tuovat oppimistilanteeseen vaihtelua ja mielenkiintoa. Musiikkitehtäväkortteja voi kehittää ja muokata edelleen. Kortteihin voi lisätä uutta ja haastavampaa materiaalia sitä mukaa, kun oppilaat kehittyvät musiikkiopinnoissaan.

Asiasanat: innostuneisuus, kokonaisvaltaisuus, lapset, musiikinteoria, musiikki, pelillistäminen, soittaminen

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme In Music, Option of Music Pedagoque

Author: Laura Rahko
Title of thesis: Music Cards Supporting Child's Piano Learning
Supervisor: Jouko Tötterström
Term and year when the thesis was submitted: Spring 2017
Number of pages: 37 + 3

The purpose of thesis was to study learning of children. Music play cards for children starting to play the piano as a hobby were created and designed to support their music learning. Music hobby is usually started around 6–8 years of age. The aim of the cards was to inspire, and help to focus and to motivate. The cards include music theory exercises, listening exercises, improvisation exercises, playing together and accompaniment. The aim of the cards was to holistically teach music through gamification and functionality.

The thesis deals with development stages and learning of a child of 6 to 8 years of age. The topics were focus, enthusiasm, motivation and learning though gamification. Music learning, different pedagogical methods and learning methods were also discussed and studied how to use them in teaching. The thesis dealt with the preparation of the music cards. The contents of cards, the ideas of exercises and material acquisition are introduced in the thesis as well as description of the process of making and testing the cards. Finally, the success on the exercises and the effects of the music cards on music learning were analysed.

This thesis showed that through gamification and functionality the child focuses better and is excited to learn. When the child writes and draws, uses his own creativity and plays together, learning is more fun. Since a child cannot concentrate for long a long time, the music cards are a great way to stop intensive playing. With the help of the cards music is learnt in other ways than by playing.

Music cards are great teaching material and work in the same way as a learning game and bring variations and interest to a piano lesson. Music cards can be further developed and modified by adding new materials to the cards when students develop their music studies.

keywords: child, holistic, enthusiam, gamification, music, music theory, play

---

SISÄLLYS

SISÄLLYS.....	5
1 JOHDANTO	7
2 LAPSI OPPIJANA	8
2.1 6–8-vuotiaan lapsen kehitysvaihe kehitysteorioiden valossa	8
2.2 Vireystila ja keskittyminen	9
2.3 Innostuminen.....	10
2.4 Motivaatio	11
2.5 Tiedonkäsittely ja oppiminen	12
2.6 Oppiminen leikkien, pelaten ja toimien	13
3 MUSIIKIN OPPIMINEN	16
3.1 Erilaisia pedagogisia metodeja.....	16
3.1.1 Montessoripedagogiikka	17
3.1.2 Steinerpedagogiikka.....	17
3.1.3 Freinetpedagogiikka.....	18
3.1.4 Reggio Emilia -pedagogiikka.....	19
3.1.5 Orff-pedagogiikka.....	20
3.1.6 Suzuki-pedagogiikka.....	20
3.1.7 Kodály-pedagogiikka.....	21
3.1.8 Eri pedagogiikoiden hyödyntäminen omassa musiikin opetuksessa.....	22
3.2 Erilaisia oppimistyytlejä	23
3.2.1 Visuaalinen oppija	23
3.2.2 Auditivinen oppija	23
3.2.3 Kinesteettinen oppija ja taktiilinen oppija	24
3.2.4 Analyyttinen oppija ja holistinen oppija	24
3.2.5 Eri oppimistyylien hyödyntäminen omassa musiikin opetuksessa	25
3.3 Perinteinen teoriaopetus vai teoriaopetusta pianotunnilla?	25
4 MUSIIKKITEHTÄVÄKORTTIEN TYÖSTÄMINEN	27
4.1 Tehtävämateriaalin tutkiminen ja valinta.....	28
4.2 Korttien tekeminen	28
4.3 Musiikkitehtäväkorttien testaaminen.....	29
5 ANALYSOINTI JA KÄYTÄNNÖN KOKEMUKSIA.....	30
5.1 Tehtäväkorttien tehtävien ja harjoitusten onnistuminen.....	30

5.2	Korttien vaikutus soittotuntien kulkuun	32
6	POHDINTA.....	33
	LÄHTEET.....	35
	LIITE	38

1 JOHDANTO

Aloittaessani musiikkipedagogin opintoja sain oppilaikseni kaksi 6-vuotiasta lasta. Alussa pianonsoitto oli heidän mielestään mukavaa, mutta alkuhuvan laannuttua huomasin innostumisen ja motivaation puutetta. Minun oli keksittävä keino innostaa musikaalisia ja lahjakkaita lapsia pianonsoiton harrastuksessa. Aloin tehdä erilaisia musiikkitehtäviä soittotunnin yhteyteen saadakseni tunneille vaihtelua. Opinnäytetyön aihetta miettiessäni halusin ehdottomasti tutkia tai tehdä jotain itselleni merkityksellistä ja hyödyllistä. Huomasin, että voin kehittää tekemiäni musiikkitehtäviä pidemmälle ja pohtia niiden vaikutusta innostumiseen, motivaatioon, soittotunnin kulkuun ja ylipäätään musiikin oppimiseen.

Työn tarkoituksena on perehtyä lapsen oppimiseen ja tehdä oppimisen tueksi monipuolisia musiikkitehtäväkortteja aloitteleville pikkupianisteille. Tavoitteena on, että niiden avulla oppilaat pystyvät näkemään ja kokemaan musiikkia kokonaisvaltaisesti. Halusin korttien avulla hyödyntää pelillistä ja toiminnallista opetusta. Kokeilin musiikkitehtäväkorttejani kahden yksityisoppilaani kanssa kevään 2017 aikana ja pohdin tehtävien onnistumista ja niiden vaikutuksia oppimiseen ja soittotuntitilanteeseen.

Tietoperusta jakaantuu kahteen aihealueeseen. Aluksi käsittelen noin 6–8-vuotiaan lapsen maailmaa ja lapsen oppimiseen vaikuttavia asioita. Seuraavaksi käsittelen musiikin oppimista ja tuon esiin tietoa eri pedagogikoista ja oppimistyyleistä sekä musiikinteorian opetuksesta.

Opinnäytetyöni ja sen tuotos ovat minulle, tulevalle pianonsoiton opettajalle, pedagoginen työkalu. Oman opetusmateriaalin valmistaminen ja sen hyödyttäminen tuo uusia tuulia musiikinopetukseen. Opinnäytetyöni osoittaa, että perinteinen musiikinopetus voi uudistua siinä missä muukin opetus. Tehtäväkortteja voin hyödyntää päivittäin lasten ja aloittelevien pianistien opetuksessa. Voin myös muokata ja lisätä materiaalia sitä mukaa, kun on tarvetta.

2 LAPSI OPPIJANA

“Lapsilla on oma omituinen tapansa käsittää, ajatella ja tuntea; mikään ei ole mielettömämpää kuin koettaa niiden sijalle tyrkyttää meidän käsitys-, ajatus- ja tuntemistapaamme” (Rousseau 1933, 126). Edellä oleva lause johdattelee meitä käsittelemään sitä, millainen lapsi on oppijana ja mitkä asiat vaikuttavat oppimiseen.

2.1 6–8-vuotiaan lapsen kehitysvaihe kehitysteorioiden valossa

Koska lapsen ajattelu ja oppiminen ovat sidoksissa hänen kehitysvaiheeseensa, häneltä ei voida vaatia samaa kuin aikuiselta oppilaalta. Jotta 6–8-vuotiaan lapsen käyttäytymistä pystytään ymmärtämään, on syytä tutustua lapsen maailmaan eri kehitysteorioiden kautta. Niitä ovat muun muassa Freudin seksuaaliteoria, Mahlerin psykologisen syntymän teoria, Piaget’n kognitiivisen kehityksen teoria ja Eriksonin psykososiaalinen teoria (Saarniaho 2005, viitattu 1.2.2017).

Freudin seksuaaliteoria kuvaa seksuaalisten mielihyvien ilmenemismuotojen muuttumista vuosien kuluessa. Freudin teoria ei kuitenkaan kuvaa pelkästään seksuaalisuuden kehitystä, vaan se pyrkii kuvaamaan koko persoonallisuuden kehitystä. Seksuaaliteoria käsittelee myös viettienergiaa. 6–8-vuotiailla lapsilla on Freudin mukaan menneillään niin sanottu latenssvaihe. Se tarkoittaa sitä, että leikki- ja ystävyysuhteet koetaan tärkeiksi. (Saarniaho 2005, viitattu 1.2.2017.) Saman asian olen huomannut opetustyössä. Harjoitusoppilaani olivat saman ikäisiä tyttöjä. He nauttivat, kun syys- ja kevätlukukauden päätteeksi pidimme yhteistunnin ja he saivat soittaa yhdessä. He myös kyselivät minulta pitkin vuotta toisistaan. Myös soittotunneille tuleminen kuulostaa joskus olevan hankalaa sen takia, kun olisi ollut hyvät leikit kaverin kanssa. 6–8-vuotiaana oppiminen on tehokasta ja sukupuoli on toissijaista (Saarniaho 2005, viitattu 1.2.2017). Samaa sukupuolta olevan seurassa omaksutaan ja opitaan sukupuolelle tyypillistä käyttäytymistä. Ystäväpiiri opettaa myös pelisääntöjä moraaliseen käyttäytymiseen. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2008, 109.)

Piaget’n teoria kuvaa kognitiivista kehitystä (ks. luku 2, lapsi oppijana). 6–8-vuotiaalla lapsilla on menneillään konkreettisten operaatioiden vaihe. Ajattelun loogisuus ja johdonmukaisuus paranevat. Ajattelussa käytetään konkreettisia asioita, mutta abstraktit asiat ovat vielä vaikeita. Koska lapsen ajattelu on konkreettista, tulee opetuksenkin olla konkreettista (Paalasmaa 2014,

78). Käsitteiden välille syntyy hierarkioita, eli lapsi pystyy jo luokittelemaan asioita. Itsekeskeisyys vähenee, ja lapsi oppii moraalisäännöt ja normit. Ajatteluun tulee joustavuutta, ja ongelmia ratkaistaessa lapsi pystyy harkitsemaan erilaisia vaihtoehtoja. (Nurmi ym. 2008, 81.) Lapsen ajattelussa tapahtuu keskilapsuudessa oleellinen muutos. Muutos auttaa vapautumaan havainnoista ja tuo ajatteluun lisää joustavuutta. Näin ollen ymmärrys elämän konkreettisten ilmiöiden ymmärtämiseen syvenee. Se myös samalla merkitsee luopumista lapselle tärkeistä sadunomaisista uskomuksista. (Nurmi ym. 2008, 83.)

Psykososiaalinen teoria on niin sanottu kriisienratkaisuteoria. Ihminen kohtaa erilaisia kriisejä pitkin elämänsä ja joutuu ratkaisemaan niitä. Kussakin elämänvaiheessa on tiettyjä ja oleellisia kriisejä, jotka on ratkaistava, jotta kehitys pystyy jatkumaan. Jos kriisit jäävät ratkaisematta, ne voivat vaikeuttaa tai estää myöhempien kriisien selvittämisen. (Saarniaho 2005, viitattu 1.2.2017.) 6–8-vuotias on varhaisen kouluiän vaiheessa. Teorian mukaan kriiseinä ovat ahkeruuden ja pystyvyyden sekä alemmuuden tunne. Onnistuminen tuottaa pystyvyyden tunteen. (Seppänen 2005, viitattu 1.2.2017.) Palautteen saaminen ja onnistumisen kokemukset ovat tärkeitä.

Timo Jantunen kuvailee hyvin 6-vuotiasta lasta kirjassa *Lapsilähtöinen esiopetus* (2011, 55–56). 6-vuotias on aktiivinen. Lapsen käyttäytyminen pyrkii yli rajojen jatkuvasti. Kesken työn ja opiskelun on venyteltävä jalkoja ja kaikkea on kokeiltava. Lapsi liioittelee, vitkastelee ja epäroii. Lapsi kiihtyy helposti, on itsepintainen ja mieliala ailahtelee. 6-vuotias lapsi luulee vielä olevansa maailmansa keskus. 6-vuotias haluaa olla ensimmäinen, voittaja ja eniten rakastettu. Hän on mahtipontinen ja jyrkkä ja hänen elämyskenttensä on hyvin minäkeskeinen. Hän kokee välillä olevansa iso esikoululainen ja välillä pieni, hoivaa tarvitseva lapsi. Lapsi on usein kiinnostunut koulusta, mutta ei vielä jaksa pitkäjänteistä työskentelyä. Leikissä ja toiminnallisuudessa on vielä pääpaino.

Yksi piano-oppilaani on 6-vuotias esikoululainen. Näen hänet edellä olevassa tekstissä. Hän ei malta istua paikallaan edes kymmentä minuuttia. Hän soittaa mielellään harjoittelemansa läksyt, mutta kun haluaisin vielä parantaa jotain kohtia, hän vitkastelee ja sanoo, ettei halua soittaa. Hän haluaisi osata soittaa kaiken heti täydellisesti. Hauskat, pelilliset tekemiset ovat hänelle mieluisia, ja korttien tehtäviin hän keskittyy hyvin.

2.2 Vireystila ja keskittyminen

Vireystila eli aktivaatio mahdollistaa oppimisen. Hyvässä vireystilassa keho on rento, mutta mieli on valpas ja aktiivinen. Vireystilaan vaikuttavat monet tekijät, ja vireystila on myös yksilöllinen asia.

Monilla vireystilan taso on korkeimmillaan aamupäivällä. Toiset taas ovat huomanneet olevansa aktiivisimmillaan illalla, kun muita ärsykejä ei ole. Ravinto ja riittävän pitkä ja hyvä yöni vaikuttavat vireystilaan. Vireystilalla on siis suuri vaikutus keskittymiseen ja oppimiseen. Kauppilan mukaan yksi avain menestymiseen on keskittyä olennaiseen. Kun keskittyminen on intensiivistä ja syvällistä, eivät ulkopuoliset asiat häiritse tekemistä. (Kauppila 2003, 131–133,142.)

Hyvä keskittymiskyky ei ole itsestäänselvyys. Monella on keskittymisessä vaikeuksia ja ongelmat vaivaavat jo isoa joukkoa lapsia. Joskus tarkkaavaisuuden ongelmien takana on keskushermoston toiminnallisia häiriöitä (Mannerheimin lastensuojeluliitto, viitattu 10.2.2017). Keskittymiskyvyn vaikeudet voivat olla sisäisten tai ulkoisten tekijöiden aiheuttamia. Sisäisiä tekijöitä voivat olla esimerkiksi kiusaamisen kohteeksi joutuminen ja perheongelmat. Lapselle virikkeiden runsauskin voi aiheuttaa tunnetasolla paineita. Keskittymistä voivat horjuttaa ulkoiset tekijät, kuten ympäristön äänet ja tapahtumat sekä sosiaaliset ärsykkeet. Keskittymisen ongelmat lisääntyvät, jos vireystila nousee liian korkeaksi. (Kauppila 2003, 131,142–143.)

Keskittymiskykyä voi parantaa. Mielen rauhoittaminen ja rentoutuminen ovat hyviä työkaluja. Huolet pitäisi pystyä pyyhkimään mielestä, jotta keskittyminen on mahdollista. (Kauppila 2003, 143–145.) Soittotunninkin voi katkaista hengitys- ja rentoutumisharjoituksilla, jos huomaa oppilaan keskittymisen olevan huonoa. Lapsen ei tarvitse jaksaa keskittyä 45 minuutin pituisia soittotuntia alusta loppuun asti. Nuotinlukeminen, oikean koskettimen löytäminen, rytmin stabiilina pitäminen ja käsien itsenäinen työskentely vaativat lapselta paljon ponnistelua. Välillä on saatava pitää tauko ja vapauttaa tarkkaavaisuus ja keskittyminen. Myönteiset tunnekokemukset ja tunteet avaavat mahdollisuuksia tarkkaavaisuuden uudelleen suuntaamiseen ja uusien haasteiden kohtaamiseen (Nurmi ym. 2008, 100).

2.3 Innostuminen

Innostuminen on iso osa oppimisen kulkua. Opittavan asian täytyy olla itselle merkityksellistä, jotta voi innostua. Innostuksen avulla motivoitutaan ja motivoituneena pystytään keskittymään. Ilman keskittymistä ei voi oppia, ja ilman oppimista ei kehitytä. (Wahlbeck 2017, viitattu 10.2.2017.) Nämä ajatukset kokoavat hyvin oppimisprosessin. On aivan sama, onko kyseessä englannin kielen oppiminen vai musiikin oppiminen. Samat tekijät ovat kyseessä siltikin.

Opiskeltavat asiat täytyy siis ensin kokea merkityksellisiksi. Tässä on opettajalle haastetta, että hän saa perusteltua asian tärkeyden ja kiinnostavuuden. Innostus ja intohimo edistävät sinnikästä ja

itseohjautuvaa opiskelua, eikä tällöin tarvitse turvautua porkkanoihin tai risuihin. Tämä johtaa kestäväan oppimiseen. (Järvilehto 2014, 62.)

Ensin täytyy löytää jokaisen oppijan intohimon ja innostuksen kohde. Olisi hyvä saada selville, missä kukin on omassa elementissään, ja kannustaa heitä sukeltamaan syvemmälle kiinnostuksen kohteisiinsa. (Järvilehto 2014, 63.) Innostumisen yksi edellytys on, että oppilaan kyvyt ja haasteet ovat tasapainossa keskenään. Tehtävien ja harjoitusten on siis oltava oppilaan kykyihin nähden juuri oikein taseisia. Liian helpot tehtävät aiheuttavat ikävystymistä ja liian vaikeat tehtävät lisäävät ahdistusta. Jos tehtävät ovat liian helppoja tai liian vaikeita, opiskeluinto heikkenee ja motivaatio katoaa. (Stenberg 2011, 121.) Näin ollen oppilaitten taitotasoa ja edistystä on tarkkailtava koko ajan, jotta pystyy tarjoamaan oikean taseisia tehtäviä. Musiikin opettamisessa oppilaiden taitotason seuraaminen on suhteellisen helppoa, koska soittotunnit ovat pääosin yksityistunteja. Oppilaiden innostus juurtuu aktiiviseen ja osallistuvaan pedagogiikkaan. Lapsen innostumista uuden oppimiseen voidaan ruokkia leikin, satujen, ilon ja mielikuvituksen avulla (Paalasmaa 2014, 105, 76).

Ilman innostumista ei ole oppimista. Järvilehto antaa viisi ideaa, joita kannattaa kokeilla innostumisen ja motivaation löytämiseen ja niiden ylläpitämiseen:

1. Etsi ja löydä keinoja, joilla sytytät opiskelijoiden innostuksen. Kysy oppilailta, mistä he ovat kiinnostuneita. Auta heitä keskittymään kiinnostuksen alueisiin ja ruoki kiinnostusta ja innostusta.
2. Sisusta luokkahuone. Viihtyisällä ja kodinomaisella tilalla on merkitystä.
3. Käytä inspiroivia työtapoja, kuten pelejä ja videoita.
4. Käytä käännteisiä opetusmenetelmiä. Oppilaat voivat tutustua kokoamaasi inspiroivaan oppimissisältöön omalla vapaa-ajallaan.
5. Laita oppilaat pitämään itseään kiinnostavista aiheista esitelmiä toisilleen. (Järvilehto 2014, 210.)

2.4 Motivaatio

Motivaatio on alun perin johdettu sanasta *movere*, joka merkitsee liikkumista. Motivaation kantasana on motiivi. Motiivi voi olla halu, tarve, vietti, ylläke, palkkio tai rangaistus. Nämä motiivit virittävät ja ylläpitävät käyttäytymisemme suuntaa. Motivoituneella henkilöllä on vireyys, joka ikään kuin ajaa käyttäytymään tietyllä tavalla. Käyttäytyminen on suunnattu jotakin kohti. Lisäksi

puhutaan systeemiorientoitumisesta, joka tarkoittaa voimia, jotka palauteprosessin kautta vahvistavat henkilön toimintaan tai saavat hänet luopumaan toimintansa suunnasta. Motivaatiolla viitataan siis psyykkiseen tilaan, joka määrää millä aktiivisuuden määrällä toimitaan ja mihin mielenkiinto suunnataan. (Ruohotie 1998, 36–37, 42.)

Motivaatio jakaantuu sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Sisäinen motivaatio tarkoittaa esimerkiksi sitä, että henkilö kokee oppiessaan työniloa, iloitsee haasteista ja kokee itsensä toteuttamisen tunnetta. Toisin sanoen tieto itsessään motivoi oppilasta. Ulkoisen motivaation taustalla on yleensä kannustukset (raha, muu palkinto), kiitokset ja tunnustukset, esimerkiksi hyvä arvosana. Vaikka sisäisessä ja ulkoisessa motivaatiossa palkkiot ovat hyvin erilaiset, ne kuitenkin esiintyvät yhtäaikaaisesti ja täydentävät toisiaan. Sisäinen motivaatio ja sisäiset palkkiot ovat kuitenkin yleensä tehokkaampia kuin ulkoisen motivaatio ja sen palkkiot. (Ruohotie 1998, 38.)

Hyvän motivaation edellytyksenä ovat

- kannustava ja kärsivällinen ohjaaja, joka tukee oppimisessa
- tehtävien ja valmiuksien yhdistäminen niin, että onnistumisen kokemukset maksimoidaan ja vahvistetaan uskoa omiin kykyihin
- tarpeeksi haastavat tehtävät, joista oppilas saa vahvistusta päästessään tavoitteisiinsa
- monipuoliset, vaihtelevat ja mielenkiintoiset tehtävät
- opettajan kyky esittää tehtävät mahdollisuuksina, joista hän auttaa selviytymään.

(Ruohotie 1998, 39.)

Heikon motivaation syynä voi olla huonot opiskelukokemukset. Itsetunnon ongelmat ja henkilökohtaiset ongelmat voivat johtaa motivaation puutteeseen. Myös oppimisstrategioilla on vaikutusta oppimistuloksiin ja motivaatioon. Huonoilla strategioilla ei voi ratkaista tehtäviä ja ongelmia. (Kauppila 2003, 49–50.)

Lapsen omat ajatukset, uskomukset ja käsitykset vaikuttavat motivaation muodostumiseen. Motivaation kehitystä tukee ympäristö, joka tarjoaa kokemisen pätevydestä, yhteenkuuluvuudesta ja itsenäisyydestä. (Nurmi ym. 2008, 103, 90.)

2.5 Tiedonkäsittely ja oppiminen

Oppiminen on lapsen keskeinen kehitystehtävä keskilapsuudessa. Oppimisen yhteydessä

puhutaan konstruktivismista. Konstruktivismi tulee sanasta konstruoida eli rakentaa (Kauppila 2007, 36). Kognitiivinen kehitys on tiedon vastaanottamista, käsittelyä ja varastointia. Tiedon vastaanotto tarkoittaa havaintoja ja tarkkaavaisuutta ja tiedon käsittely ajattelua ja kielenkäyttöä. Varastoinnilla tarkoitetaan muistamista ja oppimista. Lapsen ajattelun kehityksen yhtenä pohjateorian pidetään Piaget'n teoriaa lapsen ajattelutoimintojen kehityksestä. Lapsi havainnoi ja sen jälkeen jäsenteleé havaintojaan. Muodostuu niin sanottuja sisäisiä malleja. Lapsi muuntelee toimintaansa vanhojen mallien kautta ja rakentaa uusia toimintamalleja eli skeemoja. (Saarniaho 2005, viitattu 1.2.2017.) Oppimisessa tieto on oman tiedon rakentamista eli uuden tiedon liittämistä aikaisempaan tietoon tai näkemykseen. Se tarkoittaa myös sitä, että opiskelija rakentaa itse tiedollisia käsityksiään eikä ota niitä valmiina opettajalta. (Kauppila 2007, 36–37.) Piaget'n ajatukset korostavat opetuksessa lapsen omaa aktiivisuutta ja sen tukemista sekä toiminnallisuutta (Nurmi ym. 2008, 87).

Lapsen oppimiseen vaikuttavat monet tekijät. Tiedot ja taidot, motivaatio ja käsitys itsestään oppijana ovat keskeisessä asemassa. Oppimistuloksiin vaikuttavat myös kyky suunnitella ja ohjata itse omaa toimintaansa opetustilanteissa. Oppimiseen liittyvät tunteet ja uskomukset ja vaikeiksi koetuista tilanteista selviytymisen tavat vaikuttavat oppimistuloksiin. Myös kasvatustyyliin on tutkimusten mukaan merkitystä. Lapsen hyvä menestys ja motivaatio opiskelussa ovat yhteydessä auktoritaariseen kasvatustyyliin, jossa vanhemmat ohjaavat, mutta ovat samalla avoimia ja vastavuoroisia suhteessa lapseen. Hyvin suunniteltu ja johdonmukainen opetus, opettajan huolenpito ja tämän luottamus omaan pätevyYTEEN sekä turvallinen ryhmä auttavat kaikkia lapsia oppimaan. Koulu, jossa on yhteiset tavoitteet ja jossa oppimisen edistystä seurataan ja on hyvä ilmapiiri oppilaiden ja opettajien välillä, saa aikaan hyviä oppimistuloksia. (Nurmi ym. 2008, 90–91.)

Lapsilähtöisyys on tärkeää lasten kanssa työskenneltäessä. Opetustilanteessa lapsilähtöisyyden keskiössä ovat ajatukset lapsuuden ja luonnon kunnioittamisesta, kehitysvaiheteorian ja ikäkausiopetuksen huomioimisesta, aktiivisuuden ja toiminnallisuuden käyttämisessä (mm. leikki, taide, tekemällä oppiminen) ja oppimisympäristön uudelleen tulkitsemisessä. (Paalasmaa 2014, 64.)

2.6 Oppiminen leikkien, pelaten ja toimien

Ihminen on kautta aikain leikkinyt ja pelannut. Eläimille leikki luo perustan eloonjäännille. Bob Fagen tutki karhujen leikkiä ja sai selville, että karhut, jotka leikkivät eniten, pysyivät hengissä pidempään. Brownin mukaan leikkivät eläimet oppivat myös nopeasti liikkumaan ja sopeutumaan

elinympäristöönsä. Ihmisten maailmassa leikillä ja tutkivalla elämänsenteella on nähty olevan yhteys dementian ja neurologisten ongelmien välttämiseen. Usein ajatellaan, että vain lapset leikkivät, mutta aikuisille esimerkiksi urheilu on yhdenlainen leikkimismuoto. Ajattelun ja oppimisen asiantuntijat ovat yksimielisiä siitä, että lapsi oppii parhaiten mieluisan tekemisen kautta. Sanonta ”leikki on lapsen työtä” kuvaa hyvin leikin merkitystä. Leikin kautta oppimisen seuraukset on nähty aivotutkimuksissa. Uudet synapsit kasvavat aivojen emotionaalisissa ja kognitiivisissa ohjausjärjestelmissä leikkimisen kautta. Leikki johtaa siis kokonaisvaltaisempaan aivojen kasvuun. Leikkiminen auttaa aivoja muodostamaan ja kasvattamaan uusia yhteyksiä. Leikki mahdollistaa hyvin myös flow-tilan. Flow on ihmisen optimaalinen tila. Kun saavutamme flow-tilan, pystymme toimimaan vaivattomasti, saamme asioita aikaan ja puskeamme itseämme eteenpäin. Flow on intensiivistä keskittymistä ja vaikuttaa hyvällä tavalla oppimiseen. Se johtaa aivojen johdonmukaisempaan aktivoitumiseen ja uusien tapojen luomiseen. (Järvilehto 2014, 112–113, 119–120, 40.)

Tänä päivänä leikillisuus ja pelillisuus ovat opetustyössä pinnalla. On havahduttu, että leikkien ja pelien yhdistäminen opetukseen voi tuottaa entistä innokkaampia ja motivoituneempia oppilaita. (Kangas 2014, 73.) Leikit ja kilpailut ovat toiminnallista aktiivisuutta ja niiden avulla opiskeluun saa vaihtelua ja vauhtia. Joskus leikin tai pelin tavoite on vain herätellä oppilaita, mutta parhaimmillaan leikki tai peli liittyy opiskeltavaan asiaan. (Vuorinen 2009, 181.) Esikouluikäisen oppiminen on kokonaisvaltaista. Lasta kiinnostaa kaikki, mikä on elävää ja elämyksellistä. (Jantunen 2011, 61.) Leikillinen ja luova oppiminen on ongelman ratkaisua, joka perustuu osallistumiseen, aktiiviseen tekemiseen ja liikkumiseen. Keskeisiä piirteitä ovat leikillisuus, luovuus, yhteisöllisyys, narratiivisuus, emotionaalisuus, fyysinen aktiivisuus sekä tekniikan ja median hyödyntäminen opetuksessa. Leikillisuus viittaa sekä leikilliseen mielentilaan sekä oppimiseen leikkien ja pelien avulla. Leikillisellä mielentilalla on nähty olevan myönteinen vaikutus oppimiseen eri kouluasteilla ja työelämässä. (Kronqvist & Kumpulainen 2011, 58–59.)

Oppiminen on aktiivinen toiminto, joten tiedon syöttäminen ei riitä, vaan oppilaan on itse prosessoitava tietoa. (Saarenpää 2009, viitattu 5.2.2017.) Opettaja ei voi pakottaa oppimaan. Opettajan tehtävä on tarjota monipuolinen ja inspiroiva ympäristö. Sellaisessa ympäristössä oppijan on turvallista kokeilla ja tutkia asioita. Oppimispelit ovat miellyttävä tapa oppia uutta. Pelit auttavat viihtymään tiedon parissa ja näin ollen oppimaan koko ajan uutta. Hauskojen pelien ja leikkien käyttö opetuksessa ei siis tarkoita sitä, että kaikki olisi helppoa. Oppiminen vaatii aikaa ja vaivaa, mutta keskeistä on vahvistaa positiivista asennetta oppimista kohtaan. Tällöin voi syntyä aivan uudenlainen palo uuden oppimiseen. (Harju & Multsilta 2014, 165.) Hauskuus on asia, jota

ei opetuksessa käytetä koskaan liikaa. Leikit ja pelit rentouttavat ja laukaisevat jännityksiä. Kehon rentous ja valpas mieli ovat oppimiseen suoranaisesti vaikuttavia asioita. (Vuorinen 2009, 181.) Aktiivinen osallistuminen ja tehtävien kanssa ponnistelu synnyttää nautinnon tunteen. Nautinto on mielihyvää syvempi tunne. (Ermi, Heliö & Mäyrä 2004, 20–21, viitattu 6.2.2017)

Toiminnallinen oppiminen on tällä hetkellä nousussa. Nykyään ajatellaan, että paras oppimistapa ei ole enää hiljainen luokkahuone, jossa oppilaat syventyvät lukemaan oppikirjaansa ja tekemään tehtäviä itsenäisesti. Opetusmenetelmät ovat murroksessa. Myös musiikin opetuksessa voidaan katsoa kriittisesti perinteisiin opetusmenetelmiin. Tyypillisessä tilanteessa oppilas on instrumenttinsa ääressä ja kuuntelee opettajan neuvot ja toivomukset, miten kappaletta kannattaa lähestyä. Opetus tapahtuu paljon mallintamisen kautta. Tämän takia oppilas voi passivoitua ja oman muusikkouden rakentaminen heikentyy. Siksi juuri toiminnallinen oppiminen, aktiivinen osallistuminen ja kokeileminen ovat tärkeitä asioita myös musiikin opetuksessa perinteisen opettamisen lisäksi. Erilaisia oppimispelejä on internet tulvillaan. Musiikin alalla muusiikin perusteiden oppimiseen on tehty lautapelejä, internet sivustoille erilaisia teoriaharjoituksia sekä musiikin tekemistä varten erilaisia musiikkiohjelmia.

Tehtäväkorttini eivät edusta mitään edellä mainituista oppimispeleistä. Ne ovat kuitenkin uutta oppimismateriaalia, joihin liittyy leikkimistä, pelaamista ja toimintaa. Mauri Laakso sanoo, että pelillisyyden voi olla pieniä askelia ja rohkeutta muuttaa totuttuja toimintatapoja (2012, viitattu 7.2.2017). Tehtäväkorteissani on juuri siitä kysymys. Asiat voisi käydä läpi kirjasta lukemalla, mutta haluan tehdä opiskelusta mielekkäämpää ottaen pelillisyyttä ja toiminnallisuutta mukaan opetukseen.

3 MUSIIKIN OPPIMINEN

Lapsen kohdalla kokonaisvaltainen oppiminen tapahtuu parhaiten konkreettisesti ja käytännönläheisesti asioita tekemällä. Kokonaisvaltaisessa oppimisessa aistiminen on keskeistä tavoiteltavaa. Liike, leikki ja luonto kehittävät lasta monipuolisesti. (Paalasmaa 2014, 76). Musiikin opiskelussa musiikkia hahmotetaan useiden aistien kautta. Jokaisella soittotunnilla luetaan nuotteja ja rytmejä, soitetaan ne omalla instrumentilla, kuunnellaan, miltä äänet ja fraasit kuulostavat jne. Musiikin opiskelu ei tarvitse olla vain oman instrumentin soittamista, vaan soittotunneilla voidaan tutustua myös muihin soittimiin. Klassinen musiikki on menettänyt arvostustaan viime vuosien aikana. Vaikka klassisen musiikin pianoharrastukseen hakeutuu edelleen suuri määrä lapsia, heidän kotonaan ei välttämättä soi klassinen musiikki. Soittotunneilla voi vaikuttaa siihen, että oppilaat saavat laajempaa kosketuspintaa klassiseen musiikkiin, ja sitä kautta musiikin oppiminen on kokonaisvaltaisempaa. Älypuhelimella löytää nopeasti kuuntelunäytteitä klassisen musiikin teoksista.

Pianokoulukirjojen kappaleet ovat alkeistasolla lyhyitä ja helppoja. Kokemuksestani voin sanoa, että oppilaille voi joskus tulla tunne, että kappaleet ovat aina samanlaisia, eivätkä he koskaan opi soittamaan mitään kunnon kappaleita. Opettaja voi soittaa omia kappaleitaan ja osoittaa, miten säännöllinen ja määrätietoinen harjoittelu tuottaa tulosta. Olen huomannut, kuinka haltioissaan lapset ovat, kun näkevät sormieni liikkuvan nopeasti koskettimistolla. Oppilaita kannattaa kannustaa konsertteihin, ensiksi vaikka kuuntelemaan oman opettajan esiintymisiä. Nämä kokemukset voivat nostaa innostuksen aivan uudelle tasolle. Näin lapset oppivat myös tuntemaan musiikkia kokonaisvaltaisemmin.

Liikettä pitäisi hyödyntää musiikin oppimisessa vieläkin enemmän. Soittaminen on käsien ja koko vartalon liikettä sekä erilaisten liikeratojen hallintaa. Alkeistasolla liikettä voi hyödyntää koko kehoa käyttämällä esimerkiksi rytmitaputuksissa ja musiikkiliikunnassa. Teknisiä asioita voi harjoitella erilaisilla liikerataharjoituksilla ja mielikuvilla.

3.1 Erilaisia pedagogisia metodeja

Kun aloin kerätä materiaalia musiikkikorttien tehtäviä varten, huomasin, että suunnittelemani tehtäväkokonaisuudet ovat useiden eri pedagogikoiden keskeisiä ajatuksia. Käsittelemäni

montessori-, steiner-, freinet-, ja Reggio Emilia -pedagogiikat ovat lähinnä kasvatustieteeseen liittyviä, mutta niistä löytyy paljon asioita, joita voi hyödyntää myös musiikin opetuksessa. Käsittelen myös musiikin eri pedagogikoita. Tunnetuin niistä on varmasti Suzuki-metodi. Lisäksi esittelen Orff- ja Kodály-pedagogiikat. Tässä luvussa myös pohdin, miten voin hyödyntää niiden painotuksia musiikkitehtäväkorttien valmistamisessa, sekä ylipäänsä opetustyössä.

3.1.1 Montessoripedagogiikka

”Auta minua tekemään itse” on tunnuslause montessoripedagogiikalle, joka on yksi kasvatustieteiden menetelmistä. Montessoripedagogiikan äiti on Maria Montessori (1870–1952). Hän oli Italian yksi ensimmäisistä naislääkäreistä ja myöhemmin Rooman yliopiston antropologian ja terveysopin professori. Montessoripedagogiikassa korostetaan lapsen omatoimisuutta ja aikuisen ja lapsen tasavertaista asemaa. Lapselle annetaan opetustilanteessa mahdollisuus kokeilla ja selvittää asioita itse. Vain välttämätön apu annetaan. Tarpeettoman avun ajatellaan olevan este lapsen edistymiselle. Montessoripedagogiikassa huomioidaan erityisesti lapsen kehitys- ja herkkyyksikaudet, tendenssit ja vastaanottavainen mieli. Vastaanottavaisen mielen avulla lapsi ”imee” ympäristöstään oman persoonallisuuden ja kulttuurin rakennusaineita, kuten ihmisille tyypillisen tavan liikkua, äidinkielen ja kulttuurin ominaispiirteet. (Suomen montessoriliitto 2017, viitattu 23.2.2017.)

Työympäristö suunnitellaan vastaamaan lapsen ikää, kokoa ja kehitystä. Valmisteltu ympäristö on montessoripedagogiikan kivijalka ja tunnusmerkki. Se koostuu fyysisistä ominaispiirteistä ja ilmapiiristä. Valmisteltu ympäristö on rauhaisa ja kodinomainen paikka. Siellä lapsi voi olla rauhassa, keskittyä ja toteuttaa itseään. Ympäristön tavoitteena on tukea lapsen itsenäistymistä, liikkumista, sosiaalisuutta ja keskittymistä. Montessoripedagogiikassa korostetaan, että eri-ikäiset antavat toisilleen paljon, koska vanhemmista otetaan mallia ja nuorempia autetaan. (Suomen montessoriliitto 2017, viitattu 23.2.2017.) Kokemukset, havainnot, elämykset ja onnistumisen ilo ovat merkittävässä asemassa montessoripedagogiikassa (Vuosaaren montessoritalo 2017, viitattu 23.2.2017).

3.1.2 Steinerpedagogiikka

Steinerpedagogiikka on itävaltalaisen Rudolf Steinerein kehittämä pedagogiikka. Pedagogiikka korostaa, että ihminen on tahtova, tunteva ja ajatteleva kokonaisuus. Steinerpedagogiikka tukee

tunnemaailman kasvua ja sen rikastuttamista. Ihmistä pyritään kehittämään ja kasvattamaan kaikilla ihmisyyden osa-alueilla. Opetuksen tavoitteet ovat yksilöllisiä, mutta myös yleissivistäviä. Opetus palvelee yksilöllistä kasvua ja ihmisenä kehittymistä. Oppilasta opastetaan ja kannustetaan löytämään omat vahvuutensa. Steinerpedagogiikassa välineitä on itse tekeminen, toiminnallisuus ja mielikuvien käyttö. Elämyksellisen oppimisen tavoitteena on, että oppilas rohkaistuu käyttämään uusia kykyjä. Tavoitteena on myös uusien näkemysten löytäminen ja ymmärryksen avartaminen. Steinerpedagogiikan tavoitteena on, että oppilas on aikuisena rohkea ja aloitekykyinen ihminen, jolla on uskallusta uuden luomiseen. (Joensuun steinerkoulu 2017, viitattu 23.2.2017.)

Steinerkoulun opetussuunnitelma on laadittu tukemaan oppilaan kokonaisvaltaista psykofyysistä kehitystä. Alaluokilla opetus on elämyksellistä ja pitkälti kuvallista. Opetus tapahtuu pitkälti ilman oppikirjoja. Liikkuminen ja toiminta ovat keskeisessä asemassa steinerpedagogiikassa. Eurytmia on steinerpedagogiikan oma liikuntataide, jossa musiikki ja kieli yhdistetään taiteelliseksi kokonaisuudeksi. Eurytmia harjoittaa taiteellisen elämyksen lisäksi oman kehon ja liikkeen hallintaa sekä tukee keskittymiskykyä. (Joensuun steinerkoulu, viitattu 23.2.2017.)

3.1.3 Freinetpedagogiikka

Freinetpedagogiikka on Celestin Freinetin ajatteluun pohjautuva pedagogiikka. Freinet (1896–1966) oli ranskalainen pedagogi. Hänen kasvatuskäsityksensä korosti, että kaikki ovat positiivisia yksilöitä, joilla on luontainen innostus tutkimiseen. Lapsi haluaa toimia, oppia ja vaikuttaa. Opettajan tehtäväksi jää innostaa, kannustaa ja ohjata lasta. Freinetpedagogiikka on käytännön toimintaa. Freinetpedagogiikkaa kutsutaan myös todellisuuspedagogiikaksi. Se tarkoittaa sitä, että oppiminen lähtee liikkeelle lapsen omasta senhetkisestä todellisuudesta. Näin ollen opetus pohjautuu niihin taitoihin ja tietoihin, joita lapsella on jo entuudestaan. Freinetpedagogiikan ensimmäinen tavoite on saada lapsi kiinnostumaan omasta elämästään ja työstään. Työllä onkin suuri rooli freinetpedagogiikassa. Työnteon kautta syntyy arvoja ja niiden avulla ratkaistaan ongelmia. Oppimiseen liittyy vahvasti toiminnallisuuden avulla oppiminen, omat kokemukset ja itsenäinen työnteko. Näiden kolmen asian avulla saavutetaan sitoutuminen. Freinet korostaa yksilöiden välistä tasa-arvoa. Hänen mukaansa opetussuunnitelmat, lukujärjestykset, opetusmenetelmät sekä opetustilat- ja välineet on mukauduttava oman aikansa vaatimuksiin. Freinet rohkaisee opettajia luomaan myös omaa pedagogiikkaansa. (Rauman freinetkoulu 2016, viitattu 14.3.2017.)

Erik Håkansson, tanskalainen psykologian professori, on kiteyttänyt ja avannut Freinetin perusajatuksia. Hänen mukaansa lapsi ei väsy työntekoon, jos se on mielekästä ja kosketuksissa hänen omaan elämäänsä. Lapsen omista kiinnostuksen kohteista haetaan myös opiskelun aiheita ja opiskelu tähtää tuotokseen, josta hyötyvät lapsen lisäksi muutkin. Opiskelu on kokeilullista. Etenemisreitti ei ole opettajan mielessä valmiina, vaan se muovautuu oppilaan löytöjen ja kokemusten mukaan. Itseilmaisuus on tärkeää. Usein vapaa itseilmaisuus tapahtuu kirjallisessa muodossa, mutta myös musiikin, draaman ja kuvataiteen muodossa. Yhteisöllisyys merkitsee sitä, että oppilaat suunnittelevat yhdessä koulutyötä, ovat vuorovaikutuksessa ja tekevät yhteistyötä yhteiskunnan kanssa. (Rauman freinetkoulu 2016, viitattu 14.3.2017.)

3.1.4 Reggio Emilia -pedagogiikka

Reggio Emilia -pedagogiikka on italialaisen Loris Malaguzzin (1920–1994) kehittämä kasvatusmenetelmä. Filosofia pohjautuu erilaisiin yhteisön arvoihin. Niitä ovat esimerkiksi lasten ja aikuisten oikeus olla oman elämänsä tärkeitä toimijoita, moninaisuuden kunnioitus, subjektiuus, demokratia ja osallisuus. Lisäksi oppiminen, ilo, leikki ja tunteet ovat tärkeitä arvoja Reggio Emilia -pedagogiikassa. (Päiväkoti Emilia 2017, viitattu 17.3.2017.) Reggio Emilia -pedagogiikassa lasta autetaan näkemään maailma useilla eri tavoilla. Ajatellaan, että lapsella on sata kättä, sata kieltä, sata ajatusta, sata tapaa pohtia ja leikkiä. Tieto syntyy vuorovaikutuksessa aikuisten tai muiden lasten kanssa, oivallusten kautta. Leikkimällä lapset tutkivat ja luovat asioita. Tekeminen on leikkiä, jossa lapsi oppii helposti asioita, joista hän on kiinnostunut. Lapsi kertaa aiemmin opittuja asioita leikin avulla. (Taikatähti Oy. 2011, viitattu 17.3.2017.)

Reggio Emilia -pedagogiikassa tehdään projekteja ja dokumentoidaan paljon. Projektissa lapsi toimii aktiivisena osallistujana. Projektit ovat päivän, kuukauden tai jopa vuoden mittaisia teemoiteltuja kokonaisuuksia. Prosessoidessaan lapselle kehittyy kyky nähdä oman oppimisen suunta. Tietoisuus oppijana ja oman elämänsä toteuttajana sekä minäkuva kehittyy realistiseksi kannustaen lasta. Prosessoidessaan lapsi oppii näkemään maailmaa eri näkökulmista. Ryhmätyöskentelyssä lapsi oppii ottamaan huomioon muiden ihmisten mielipiteet ja näkemykset. Reggio Emilia -pedagogiikassa opettajat dokumentoivat niin, että lasten vanhemmille tuodaan nähtäväksi lapsen päivää kuvakollaasien ja kirjoitelmien muodossa. Projektien eteminen on kuin lapsen kokemusmaailman kasvu. (Taikatähti Oy. 2011, viitattu 17.3.2017.)

3.1.5 Orff-pedagogiikka

Orff-pedagogiikan kehittäjä on saksalainen säveltäjä Carl Orff (1895–1982). Orff-pedagogiikan lähtökohtana on usko jokaisen oppimiseen sekä tilan jättäminen opettajan osaamiselle ja innovaatiolle. Orff korostaa, että lähes jokainen lapsi on musiikaalinen. Orff etsi uutta ilmaisua musikä-taiteelle, joissa yhdistyvät musiikki, tanssi, liikunta ja puhe. Orff-pedagogiikka on kokonaisvaltaista ja oppijälähtöistä musiikkikasvatusta. Se on vuorovaikutteinen oppimisprosessi, jonka elementit ovat liike, kuuntelu, puhe, laulu ja soitto. (JaSeSoi ry. 2017, viitattu 17.3.2017.)

Oppilaan luovuuden virittäminen, kokeilun kautta oppiminen ja leikki ovat Orffin mukaan tärkeää. Yhdessä musisointi opettaa kaikkia ryhmän jäseniä ja erilaisten soitinten käyttö opetuksessa rikastuttaa. Oman kulttuurin juuret ovat tärkeitä ottaa huomioon soittamisessa ja laulamissa. Improvisointi on kaiken musisoinnin lähtökohta. Orff korostaa liikkeen ja musiikin tiivistä yhteistyötä. Ilman liikettä ei ole musiikkia ja ilman musiikkia ei ole liikettä. (JaSeSoi ry. 2017, viitattu 17.3.2017.)

3.1.6 Suzuki-pedagogiikka

Suzuki-pedagogiikka on japanilaisen viulupedagogin Shinichi Suzukin (1898–1998) kehittämä opetusmenetelmä. Suzuki huomasi, että lapsi oppii äidinkieltänsä helposti ja vaivattomasti. Niinpä hän kehitti opetusmenetelmän, joka perustuu ajatukseen oppia ja opettaa musiikkia kuin äidinkieltä. Suzuki-menetelmän tavoitteena on, että lapsi kasvaa kokonaisvaltaisesti. Lasta halutaan musiikin avulla kasvattaa niin, että hänestä tulee tasapainoinen ihminen ja että musiikki on osa hänen persoonaansa. (Suomen Suzuki-yhdistys r.y., viitattu 20.3.2017.)

Suzuki-pedagogiikan kulmakivi on musiikin kuuntelu. Musiikkia kuunnellaan jo varhain, jopa ennen lapsen syntymää. Soittokappaleita kuunnellaan kotona äänitteistä ja muutakin musiikkia suositellaan kuunneltavan. Nuottien tunteminen opetellaan vasta myöhemmin, samalla tavalla kuin kirjaimien ja lukemisen opettelu. Suzuki-menetelmä aloitetaan yleensä hyvin nuorena, 3–4 vuotiaana. Opetus on yleensä yksilöopetusta. Ryhmätunteja järjestetään myös, jotta lapset oppivat toisiltaan ja saavat motivaatiota. Harrastukseen osallistuu ainakin toinen vanhempi. Kotona vanhempi huolehtii lapsen musiikin kuuntelemisesta ja ohjaa lasta kotona opettajan antamien ohjeiden mukaan. Vanhemman ja opettajan tiivis yhteistyö on edellytyksenä soitto- tai lauluopintojen harrastamiseen. Suzuki-menetelmässä korostetaan, että jokainen voi oppia. Lahjakkuus ei ole myötäsytystä, vaan se kehittyy ympäristön vaikutuksesta. Niinpä pääsykoikeita

ei järjestetä. Opinnoissa edetään oppilaan omassa tahdissa ja häntä ruokitaan positiivisella palautteella. Vihkojen kappaleita kerrataan jatkuvasti ja oppilaita kannustetaan esiintymiseen. Menetelmässä on rikkautta se, että se yhdistää oppilaita kansainvälisesti. Oppilaat soittavat samoja kappaleita ympäri maailmaa. (Suomen Suzuki-yhdistys r.y., viitattu 20.3.2017.)

3.1.7 Kodály-pedagogiikka

Zoltán Kodály (1882–1967) oli unkarilainen säveltäjä, pedagogi ja musiikkitieteilijä. Kodály-pedagogiikka pohjautuu hänen filosofiaansa. Unkari joutui luopua autonomisesta asemasta jo 1500-luvulta toiseen maailman sotaan asti. Kodály ja Béla Bartók alkoivat kerätä entisiltä Unkarin alueilta kansanlauluja ja -sävelmiä, jotta voisivat tuoda perinteisen unkarilaisen kansanmusiikin takaisin Unkarin kansalaisille ja auttaa rakentamaan kansan identiteettiä. Bartók ja Kodály käyttivät kansanlauluja omien sävellystensä inspiraationa. Kodály koki, ettei kansalaisilla ole riittävän hyvää nuotinlukutaitoa. Niinpä hän alkoi Bartókin kanssa nuotintaa ja sovittaa kansanlauluja esimerkiksi laululle ja pianolle. Englannissa hän vaikutui kuorojen toiminnasta, mutta törmäsi samaan nuotinlukuongelmaan. Kodály huomasi solmisaatiomerkkejä kuoronuottien yläpuolella. Hän halusi ottaa Guido d'Arezzonin 1000-luvulla kehittämät solfamerkit käyttöönsä. (Kallioniemi 2012, vitattu 23.3.2017.)

Kodály-metodin periaatteet ovat taiteellis-esteettinen, sosiaali-kulttuurinen ja pedagogiikka-metodinen näkökulma. Taiteellis-esteettinen korostaa, että musiikki on hyvänolon lähde ja kaunis musiikki kuuluu kaikille. Ihmisääni on kaiken ydin ja kuka vain voi oppia soittamaan ja laulamaan, ja kaikilla pitäisi olla siihen myös mahdollisuus. (Kallioniemi 2012, vitattu 23.3.2017.)

Sosiaali-kulttuurinen näkökulma korostaa oman kulttuurin perinteen jatkamista. Suomalaiset kansanlaulut ja -sävelmät ja laululeikit ovat erinomaista alkeisohjelmistoa suomalaisille. Omat oppilaani saavat harjoitteluun lisää potkua, kun saavat tutun laulun läksykseen. Kodály-metodi suosii oman äidinkielen käyttämisistä, sillä fraseeraus on näin luontevinta. (Kallioniemi 2012, vitattu 23.3.2017.)

Pedagogiikka-metodinen näkökulma korostaa pedagogisten välineiden käytön tärkeyttä. Kodály oli sitä mieltä, että soitto- ja laulutekniikka ovat saaeet liian ison roolin musiikin tekemisessä. Hän koki, että musiikin ilmiöiden tunteminen, esimerkiksi bassokuvion kuuleminen, helpottaisi myös teknisesti vaikean kohdan harjoittelua. (Kallioniemi 2012, vitattu 23.3.2017.)

Kodály-pedagogiikka korostaa, että musiikkikasvatus alkaa jo 9 kuukautta ennen syntymää. Musiikkiharrastuksen sopiva aloitusikä on ikävuosien 6–16 välillä. Musiikin tekemisessä ilo on tärkeintä. Oppilaan musiikillisia kykyjä tulee kehittää monipuolisesti. Huomionarvoisia asioita ovat soittamisen ja laulamisen lisäksi rytmi, tempo, syke, melodia, harmonia, polyfonia, luovuus ja improvisaatio. Musiikin kirjoittaminen ja lukeminen ovat tärkeitä Kodály-pedagogiikassa. Liikkumista myös suositaan. Kodály painotti, että on tärkeä käyttää juuri oikean tasoista ja ikätasoista musiikkia opetuksessa. Ei siis lastenlauluja teini-ikäiselle tai lapselle liian monimutkaista sävellystä. Kodály halusi, että opetuksessa käytetään rikkaasti eri oppimistyyliä, jotta oppiminen on monipuolista ja jokainen oppija löytää oman oppimistapansa. (Kallioniemi 2012, vitattu 23.3.2017.)

3.1.8 Eri pedagogiikoiden hyödyntäminen omassa musiikin opetuksessa

Lähes kaikki edellä käsitellyt kasvatuspedagogiikat korostavat lapsen toiminnallisuutta, itsetekemistä ja liikkumista. Lapset haluavat kokeilla, osaavatko he tehdä asiat ihan itse. Uusien kappaleiden opettelu ja prima vista -soiton voi tehdä heille kivaksi ja positiiviseksi haasteeksi. Leikki ja mielikuvat ovat lapselle hyviä opetuksen keinoja.

Lapsilla on luontainen innostus tutkimiseen. Innostusta ei saisi sammuttaa, vaan ruokkia entisestään. Kun opetus on mielekästä, oppilas ei väsy työntekoon. Onnistumisista annetaan heti kehuja ja niistä iloitaan yhdessä. Musiikin oppiminen tulisi olla uusien kokemusten ja elämysten saavuttamista. Opettaja rohkaisee oppilasta luomaan omia näkemyksiä ja tulkintojaan kappaleista, sillä asiat voidaan nähdä usealla eri tavalla.

Luokahuoneiden sisustamiseen pitäisi käyttää enemmän resursseja, koska sillä on vaikutusta keskittymiseen, innostumiseen ja oppimiseen. Musiikkioppilaitosten luokat ovat usein tylsiä ja jopa ankeita. Tavoitteena olisi saada kodinomaisia ja rauhallisia tiloja, joissa oppiminen on mielekästä.

Musiikkipedagogiikat painottavat jokainen hieman eri asioita. Yhteisinä ajatuksina on musiikin tuoma ilo ja se, että musiikki kuuluu kaikille. Tämä lähtökohta täytyisi pitää aina mielessä! Korteissani on ideoita kaikista kolmesta musiikkipedagogikasta: Suzuki-metodin kuunteluharjoitukset ja korvakuulolta soittaminen, Kodaly-metodin painottamat teoriataitojen hallinta ja erilaisten oppimistyylien käyttö sekä Orff-metodin korostamat luovuuden virittäminen, improvisointi ja liike. Orff-pedagogiikka on lähimpänä omaa ajatustani musiikin oppimisesta. Orff-pedagogiikka näkee musiikin oppimisen kokonaisvaltaisena ja hyvänä työkaluna on leikin avulla oppiminen. Orff-pedagogiikka pitää tärkeänä myös yhteissoittoa.

3.2 Erilaisia oppimistyyliä

Oppimistyyliä tarkoittavat tapoja, joilla opitaan kaikkein mieluiten ja helpoiten. Ne ovat tapoja, joilla tieto hankitaan ja käsitellään sekä joilla tietoa lähestytään ja jäsenellään. Oppimistyyliä kehittyvät koko ihmisen eliniän ja muokkautuvat erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. (Peda.net verkkoveräjä 2013b, viitattu 2.3.2017.) Perinteinen oppimistyyliäottelu on aisteihin perustuvaa. Auditiiivinen, visuaalinen ja kinesteettinen oppimistyyliä kuuluvat niihin. Jollakin voi olla useampi vahva aistikanava. Tällöin oppiminen todennäköisesti onnistuu paremmin ja helpommin kuin yhtä aistikanavaa käyttävällä. (Jyväskylän yliopiston kielikeskus, viitattu 2.3.2017.) Oman vahvimman oppimistyylin löytäminen ei tarkoita kuitenkaan sitä, etteikö oppija omaksuisi myös muilla tavoin tietoa (Eri-laisten oppijoiden liitto ry, viitattu 2.3.2017). Musiikin oppimisessa käytetään rikkaasti eri aisteja ja oppimistyyliä. Musiikkia hahmotetaan kuunnellen, katsellen, tunnustellen ja kokeillen.

3.2.1 Visuaalinen oppija

Visuaalisen oppijan vahvin aisti oppimisessa on näkö. Hän oppii parhaiten näkemällä ja katselemalla. Lukiessaan visuaalinen oppija alleviivaa, tekee muistiinpanoja ja piirtää itselleen selventäviä kuvia ja miellekarttoja. Hän saattaa pysähtyä näkemään mielessään opettavaa asiaa. (Peda.net verkkoveräjä 2013a, viitattu 2.3.2017.) Kuvat, värit ja mielikuvat ovat tärkeitä apuja oppimisessa. (Eri-laisten oppijoiden liitto ry., viitattu 2.3.2017) Kertoessaan kokemuksistaan visuaalinen oppija näkee ne usein kuvina. Hän toivoo, että esimerkiksi luennolla asiat näytettäisiin todellisina tai havannoillistavina kuvina tai kuvailtaisiin sanoin. (Peda.net verkkoveräjä 2013a, viitattu 2.3.2017.) Jotkut visuaaliset oppijat oppivat parhaiten, jos kirjassa on runsaan tekstin sijaan kuvallisia apukeinoja, kuten taulukkoja, kuvaajia ja kuvia (Jyväskylän yliopiston kielikeskus, viitattu 2.3.2017).

3.2.2 Auditiiivinen oppija

Auditiiivinen oppija oppii parhaiten kuuntelemalla. Hän tallettaa tiedon muistiinsa kuulokuvien muodossa. Auditiiivinen oppija ei tee muistiinpanoja, koska se häiritsee kuuntelemista. Auditiiivisesti orientoitunut oppii sanallisten ohjeiden avulla ja moni prosessoi tietoa lukemalla ääneen itseksensä. Luokkakeskustelut ja pienryhmäaktiviteetit sopivat hyvin auditiiiviselle oppijalle, sillä hän nauttii puhumisesta ja selittämisestä. Auditiiivinen oppija puhuu, tuumailee ja pohtii ääneen. (Peda.net

Verkkoveräjä 2013a, viitattu 2.3.2017.) Musiikissa auditiivinen oppiminen on keskiössä. Opettajan neuvot tulevat sanallisesti ja omasta soitosta opitaan kuulon avulla koko ajan. Musiikin oppimisessa kuuntelutaito on kaiken lähtökohta ja edellytys oppimiselle.

3.2.3 Kinesteettinen oppija ja taktiilinen oppija

Kinesteettinen oppija oppii mieluiten ja parhaiten käyttämällä tuntoaistiaan. Kinesteettiselle oppijalle on tärkeää miltä jokin asia, esine tai liike tuntuu kehossa. Kinesteettinen oppija kaipaa koko vartalon liikettä oppiakseen, kun taktiilinen oppija kaipaa ainoastaan käsien aktiivisuutta (Jyväskylän yliopiston kielikeskus, viitattu 2.3.2017). Oppiakseen taktiilinen oppija kirjoittaa ja piirtää mielellään. Opiskelutilanteessa kinesteettiselle oppijalle on tärkeää, että ympäristö tuntuu mukavalta. Kinesteettinen oppija lukee ihmisiä ilmeiden, eleiden ja liikehdinnän kautta. Oppiessaan hän tukeutuu aiempiin kokemuksiin. Hän muistaa, miltä asia tuntui tai millainen tunnelma oli. Kinesteettiselle oppijalle lukeminen kävellessä on tehokas tapa oppia. (Peda.net verkkoveräjä 2013a, viitattu 2.3.2017.) Kinesteettiset oppijoiden täytyy kokea opittavat asiat. Tehokkaimmin asiat opitaan, jos he voivat opiskellessaan tehdä jotain, kuten leikkiä, rakentaa tai laittaa ruokaa.

3.2.4 Analyyttinen oppija ja holistinen oppija

Edellä käsitellyt oppimistyyliä perustuivat aistien käyttämiseen. Kaksi seuraavaa oppimistapaa, analyttinen ja holistinen oppiminen, tarkoittavat aivojen tapaa käsitellä tietoa. Vasemman tai oikean aivopuoliskon dominointi kertoo, olemmeko analyttisiä vai holistisia oppijoita.

Analyttisillä oppijoilla dominoi vasen aivopuolisko. He ovat tottelevaisia, hillittyjä ja motivoituneita. He ovat usein ”ihanneoppilaita”. He ovat hyviä keskittymään tehtäviin ja opiskelevat mielellään hiljaisuudessa ja hyvässä valaistuksessa. He noudattavat ohjeita, ovat suunnitelmallisia ja tarkkoja sekä pysyvät aikataulussaan. Opiskellessaan analyttiset oppijat etenevät askel askeleelta ja suorittavat yhden tehtävän kerrallaan. He suhtautuvat asioihin tosissaan ja vakavasti. Analyttiset oppijat myös huolestuvat ja stressaantuvat helposti. (Prashning 2000, 175–179.)

Holistiset oppijat ovat täysin päin vastaisia kuin analyttiset oppijat. Heillä dominoi oikea aivopuolisko. He ovat huolettomia, joustavia ja rentoja eivätkä stressaannu helposti. He ovat epäjärjestelmällisiä ja myöhästyvät usein. Holistiset oppijat ovat seurallisia ja ystäväystyivät helposti. He pitävät hauskaa ja ovat spontaaneja. He saavat asioista yleiskuvan, ymmärtävät kokonaisuuksia, mutta inhoavat yksityiskohtia. Holistisia oppijoita pidetään hieman hankalina

oppijoina. He ovat äänekkäitä, liikkuvaisia ja usein alisuorittajia. He saattavat jättää koulunkäynnin kesken. Holistisilla oppijoilla on kuitenkin käytännön järkeä ja he tekevät mielellään käsillään. He ovat yleensä luovia. (Prashning 2000, 181–182.)

3.2.5 Eri oppimistyylien hyödyntäminen omassa musiikin opetuksessa

Opetuksessa on tärkeää huomioida erilaiset oppijat. Tuomalla opetukseen useita eri oppimistapoja oppiminen on kokonaisvaltaista ja monipuolista.

Aisteihin perustuvia oppimistapoja hyödynnetään musiikinopetuksessa tiedostamattakin. Usein opetuksen keskiössä on kuitenkin nuottikuva ja sen hahmottaminen. Visuaalista opetusta voi viedä pidemmälle esimerkiksi pyytäen oppilasta piirtämään tai hahmottelemaan soittoläksyn. On yleistä, että muusikot näkevät soittamassaan tai kuulemassaan musiikissa värejä ja kuvia. Ulkoa soittaminen voi olla jollekin vaikeaa. Siinä vaiheessa on viimeistään hyvä pysähtyä miettimään, millä eri keinoin voidaan vahvistaa ulkoa oppimista. Auditivista opetusta tulee luonnostaan paljon soittotunneilla. Ohjeet annetaan suullisesti ja opetus tapahtuu paljon mallintamisen kautta, jolloin kuulokuva on suuressa roolissa. Auditivista opetusta tukee myös esimerkiksi korteissani olevat kuuntelutehtävät. Mitä pidemmälle opinnoissa mennään, sitä suuremmassa roolissa on se, mitä oma korva kertoo. Kinesteettisyyteen kiinnitetään liian vähän huomiota. On muistettava, että koko kehon käyttäminen on pianonsoitossa äärimmäisen tärkeää. Esimerkiksi tekniset asiat opitaan yleensä parhaiten, kun haetaan toistoissa samaa oloa ja tuntemusta kuin onnistuneessa tekniikkaharjoituksessa. Soittoasento on osa kinesteettisyyttä.

Kappaletta on tärkeä lähestyä sekä holistisesta että analyttisestä näkökulmasta. Kappaletta on hyvä hahmottaa ensin isossa mittakaavassa, esimerkiksi tutkien sen muotorakennetta. Analyttistä työtä tehdään, kun mietitään kappaleiden yksityiskohtia ja hienosäädetään asioita. On tärkeää välillä unohtaa analyttinen pohdiskelu ja uskaltaa heittäytyä välillä pelkästään soittamisen ja musiikin tuomaan iloon. Pieniä oppilaita opettaessa voidaan välillä olla liiankin tarkkoja ja se saattaa syödä musiikin oppimisen iloa.

3.3 Perinteinen teoriaopetus vai teoriaopetusta pianotunnilla?

Teoriatunnit ovat osana musiikkioppilaitosopiskelua, ja perinteisesti teoriaopetus on ryhmäopetusta. Monilla on kuitenkin negatiivisia kokemuksia musiikinteoriatunneista. Hanne Jurvanen on tehnyt tutkielman aiheesta Musiikin teoriaa vai käytäntöä? Musiikin perusteiden

opettajien näkemyksiä aineensa kehityssuunnasta (Sibelius-akatemia tutkimus, 2005, viitattu 17.2.2017). Tutkimuksessa opettajat pohtivat musiikinteorian opetuksen tämän hetkistä tilannetta ja antavat toiveita tulevaisuuden teoriaopetukselle. Tutkimuksessa ilmenee oppilaiden nihkeä asenne teoria-aineiden opiskeluun. Useat ovat kokeneet, etteivät ole löytäneet yhteyttä teoria-asioiden ja soittamisen välille. (Sibelius-akatemia tutkimus, 2005, viitattu 17.2.2017).

Varsinkin jousisoittajat kokivat esimerkiksi harmoniarakenteet hankaliksi opiskella, koska teoriatunneilla asiat eivät integroidu oman instrumentin opiskeluun (Timonen & Vuorenmaa 2015, viitattu 17.2.2017). Pianistille monet asiat ovat helpompia kuin muiden instrumenttien soittajille. Pystyyhän pianolla soittamaan useaa ääntä kerrallaan ja soittimella itsellään voi muodostaa harmonioita. Soittimia ei ennen ole hyödynnetty teoriaopetuksessa, mutta Jurvanen sanoo, että parempaan suuntaan ollaan menossa. Soittimet ovat nimittäin mainio tapa rakentaa silta teorian ja käytännön välille. Jurvanen sanoo tutkimuksessaan, että opettajat kokivat oppikirjojen käytön muodostuvan liian opettajakeskeiseksi opetuksiksi. Oppikirjat koettiin vanhoillisiksi. Materiaaleihin toivottiin mielekkäämpiä tehtäviä, elävää musiikkia ja monipuolisuutta. Opettajat kaipasivat myös instrumenttien käyttöön ohjaavia tehtäviä ja toiminnallisuutta. Osa heistä oli itse tehneet lisämateriaalia, jotta tunneista tulisi mielekkäämpiä. Opettajat kokivat, etteivät pysty riittävästi huomioimaan oppilaiden tasoa ja etenemistä. Opettajat toivoivat teoriaopetukseen muutosta, joka keskittyisi kokonaisvaltaiseen musiikin oppimiseen sekä käytännön muusikkouden kehittämisessä.

Hanne Jurvasen tutkimuksessa nousi monia kehitettäviä asioita teoriaopetukseen. Yksi mahdollisuus olisi linkittää teorian alkeisopetus instrumenttiopetuksen yhteyteen (Riikonen 2006, viitattu 17.2.2017). Teoria-asiat tulevat vastaan soittamisen yhteydessä jatkuvasti ja näin ollen teoriaa tulee siis luonnollisesti käytyä läpi soittotunneilla. Musiikkitehtäväkorttien käyttäminen pianotunneilla on jonkinlainen versio linkittää teoriaopetus instrumenttitunneille. Tällaisessa tilanteessa teoriaa päästään kokeilemaan ja kokemaan suoraan käytännössä, koska oma instrumentti on samassa tilassa koko ajan. Jos instrumenttitunneilla opiskellaan teoria-asioita, sillä on myös se etu, että oppilaan tason arviointi ja etenemisvauhti näkyvät selvästi, jolloin opettaja pystyy reagoimaan nopeasti tahdin muutoksiin.

4 MUSIIKKITEHTÄVÄKORTTIEN TYÖSTÄMINEN

Musiikkitehtäväkorttien teko alkoi jo pari vuotta sitten. Valmistelin silloisille pikku oppilaileni joka soittotunniksi pienen ”välipalajarjoituksen”. Päätettyäni opinnäytetyön aiheen aloin miettiä syvällisemmin tehtäväkorttien sisältöä. Tehtäväkortit suunnittelin lähinnä pieniä ja aloittelevia oppilaitani varten, joten korttien tehtävät ovat aivan alkeismateriaalia.

Selvää oli, että musiikinteoria on pääaiheena tehtäväkorteissani. Ilman tietämystä nuoteista ja aika-arvoista pianonsoiton oppiminen on vaikeaa. Suzuki-metodille on tyypillistä, että kappaleet opetellaan korvakuulolta ja opettajaa matkimalla. Joka tapauksessa jossain vaiheessa nuottia on osattava lukea ja hahmottaa. Toinen aihealue korteissani on luovuus. Haluan, että pianonsoitto voisi olla myös elämyksellistä ja luovaa. Haluan, että oppilas saisi rohkeutta kokeilla uusia asioita pianon äärellä.

Olen tavannut ammattiopinnoissa olevia pianisteja, jotka eivät osaa laulaa nuotilleen edes tuttua Ukko Nooa -sävelmää. Laulajan täytyy omalla äänellään löytää seuraava nuotti kappaleesta, kun taas pianistille periaatteessa riittää, että tietää, mikä nuotti ja missä se on koskettimistolla. Pianistin ei niinkään tarvitse ajatella, miltä se tarkalleen kuulostaa. Olen kuitenkin ehdottomasti sitä mieltä, että nuottikorvaa tarvitaan kaikessa musiikin tekemisessä. Siksi tehtäväkorteissani aihealueena on kuuntelutehtäviä, jotka kehittävät korvaa kuulemaan erilaisia asioita.

Jo alkeiskappaleissa esiintyy esitys- ja tempomerkintöjä. Tehtäväkorteissani opiskellaan perustermistöä. Motoriset taidot ovat lapsilla vielä kehityksen kohteena, joten niitäkin voi treenata soittotunnilla. Pianisti tarvitsee kaksi itsenäistä kättä, joten käsien itsenäistämistä harjoitellaan leikkimielisten tehtävien avulla.

Pianisti on usein yksinäinen muusikko. Lähes kaikki muut instrumentalistit soittavat orkesterissa. Haluan, että yhteissoittoon kannustetaan jo pieniä pianisteja. Aluksi yhteissoitto tapahtuu opettajan kanssa nelikätsiä soittamalla tai lastenlauluja säestämällä. Jos on samalla tasolla oleva toinen oppilas, yhteissoitto on sitäkin hauskeempaa ja motivoivaa.

4.1 Tehtävämateriaalin tutkiminen ja valinta

Tutustuin Ilomäen ajatuksiin musiikin hahmottamisesta ja huomasin, että tehtäväni jaottelu pohjautuu myös hänen ajatuksiinsa (Timonen & Vuorenmaa 2015, viitattu 17.2.2017). Ilomäki jaottelee musiikin hahmotustaidot kolmeen osaan. Ensimmäinen askel musisointiin on toiminnallinen hahmottaminen. Toiminnallinen hahmottaminen ei vaadi välttämättä nuotteja tai muuta symboliikkaa. Toiminnallinen hahmottaminen viittaa musiikin kielellä toteutuviin taitoihin seurata, tuottaa ja kuvitella musiikkia. Se on esimerkiksi perussykkeen ylläpitämistä ja melodian oppimista korvakuulolta. Varsinkin pienet, soittoa aloittelevat lapset kokevat musiikkia toiminnallisen hahmottamisen kautta. Kortteihin valitsin paljon tehtäviä, jotka toteutetaan toiminnallisen hahmottamisen kautta. Korvakuulolta tehtävät rytmitaputukset, kuunteluharjoitukset, hahmottamistehtävät ja improvisointitehtävät kuuluvat tähän ryhmään. Ilomäki korostaa toiminnallisen hahmottamisen merkitystä, sillä se luo pohjan kokea musiikkia soivana.

Toiminnallinen lukutaito on nuottien, sointumerkkien ja symbolien lukemista. Lukutaidon alle menee myös suuri osa korttien tehtävistä, kuten nuottien ja aika-arvojen tunnistamistehtävät, nuoteista luettavat rytmitaputukset, sanasto ja muu musiikin teoria.

Musiikin refleksiivinen kuvaaminen on musiikin ottamista tarkastelun, analysoinnin ja keskustelun kohteeksi. Korteissani ei ole tähän osioon tehtäviä, mutta refleksiivistä kuvaamista harjoitellaan kappaleiden soittamisen yhteydessä. Kappaleesta heräävien mielikuvien ja ajatusten jakaminen yhdessä ja kappaleen rakenteen hahmottaminen on musiikin refleksiivistä kuvaamista.

Tehtäviä suunnittelin paljon omien ajatusten pohjalta. Lisää ideoita löysin jonkin verran eri teoria- ja pianokoulujen kirjoista. Valittuani tehtävät mietin, miten eri tavoin niitä voisi harjoituttaa. Tyttäreni sai pari vuotta sitten syntymäpäivälahjaksi Puuhapinkka-paketin. Paketissa oli viisikymmentä kaksipuolista korttia erilaisia oppimistehtäviä. Sieltä löysin ideoita, millä eri tavoin tehtäviä voi tehdä. Viivalla yhdistäminen, eroavaisuuksien etsiminen, vastakohtien etsiminen, ristikko; muun muassa näitä mahdollisuuksia aloin soveltaa tehtäviini.

4.2 Korttien tekeminen

Aluksi ajattelin, että teen kortit käsin. Halusin kuitenkin, että korteista tulee siistit ja tyylikkäät, joten päädyin askartelemaan tietokoneen avulla. Kortteja tein Wordia ja Sibelius-nuotinkirjoitusohjelmaa apuna käyttäen. Korttien tekeminen oli vaativaa. Tehtävien siirtäminen Sibeliukselta Wordiin oli

välillä melkoista sähläystä ja vei aikaa.

Päädyin tekemään korteista kaksipuoleisia, jotta saan korteille kivan kansikuvan. Lapset rakastavat värejä ja kuvia, joten ajattelin korttien ilmeen olevan heillekin mieluisampi värikkäänä.

Korttien kokoa täytyi pohtia. Pienen lapsen käyttöön eivät kortit voi olla liian pieniä, koska niihin pitää pystyä kirjoittamaan ja piirtämään. Korttien pitäisi kuitenkin mahtua näppärästi kulkemaan mukana. Päädyin tekemään kortit 13 x 18 cm:n kokoiselle pohjalle.

Seuraavaksi tehtäviä täytyi jaotella alkeismateriaaliin ja hieman vaativampaan. Vaativampaan osioon tuli ainostaan teoria-asioita, kuten ylennys- ja alennusmerkkitehtävät, transponointiharjoitus, intervalliharjoitukset, vaikeita rytmilaskutehtäviä ja kirjoitustehtäviä. Jotta alkeistehtävät erottuisi vaativammista tehtävistä, tulostin tehtävät erivärisille papereille. Alkeistehtävät ovat violetilla paperilla ja vaativammat sinisellä.

Tulostettua kortit leikkasin ja laminoin ne. Korteille teetetin kankaisen pussukan, jossa ne pysyvät siistinä ja kulkevat helposti mukana. Ostin paketin erivärisiä, kapeakärkisiä valkotaulutusseja, joiden jäljet irtoavat helposti kostealla paperilla pyyhittyinä.

4.3 Musiikkitehtäväkorttien testaaminen

Musiikkitehtäväkortteja testasin kahden yksityisoppilaani kanssa joka viikko kevään 2017 aikana. Monia tehtäviä käytin opetuksessa jo aiempina vuosina ja totesin ne käyttökelpoisiksi. Yleensä tehtävien tekeminen kuului juuri tunnin puoli väliin, mutta joskus oli paikallaan heti tunnin alkuun herätellä lasta. Useimmiten lapset saivat silmät kiinni valita kortin, mutta joskus saatoin itse valita kortin, jossa oli esimerkiksi soittokappaleeseen liittyvä tehtävä. Testaamisen aikana huomoin, oliko tehtävänanto ymmärrettävää ja toimiko harjoitus oikealla tavalla. Lisäksi havainnoin, kiinnostuiko lapsi tehtävistä, saiko hän oppimisen riemua tai elämyksiä tekemisestään.

5 ANALYSOINTI JA KÄYTÄNNÖN KOKEMUKSIA

5.1 Tehtäväkorttien tehtävien ja harjoitusten onnistuminen

Kortit olivat todella mieluisia ja oppilaat kysyivät jo alkutunnista, milloin otetaan kortit esiin. Lapsista oli erityisen jännää, kun tussin jäljet pystyi pyyhkimään pois kostealla paperilla. Mieluista oli myös tehdä tehtäviä erivärisillä tusseilla.

Rytmi-aiheisissa korteissa on seuraavanlaisia tehtäviä: tahtiviivojen piirtämistä oikeaan paikkaan, nuottiaiheisia laskutehtäviä, aika-arvojen hahmottamista pizzan paloina, rytmitaputusta, rytmin kirjoittamista, pienen laulun säveltämistä valituilla äänillä annetussa tahtilajissa. Kaikki rytmitehtävät koin onnistuneiksi ja lapset tekivät niitä mielellään. Aika-arvojen hahmottaminen pizzan avulla toimi erityisen hyvin. Myös laulun säveltäminen oli mieluisaa ja innostavaa. Oppilaat olivat luovia! (Liite 1, kuva 2)

Nuottien tuntemista harjoiteltiin seuraavilla tehtävillä: piirrä mallin mukaan G- ja F-avaimia, etsi nuoteille oikeat nimet, piirrä annetut nuotit, kirjoita nuottien nimet, kirjoita nuotin osat, arvoitusten ratkaisemista nuottien avulla, nuottien nimien ja järjestyksen opettelua, alennus- ja ylennysmerkkien piirtämistä sekä prima vista -soittoa. Nuottikorteilla otettiin myös nopeuskilpailuja nuottien tunnistamisesta. Kaikki tehtävät oli käyttökelpoisia. Osa tehtävistä ei ollut kovin hauskoja, kuten tehtävä ”kirjoita nuottien nimet”. Lapset silti tekivät ne mukisematta, koska heistä oli kuitenkin mukavaa piirtää ja kirjoittaa kortteihin. Sana-arvoitukset olivat kaikkein mielisimpiä lapsille. Heitä aina hymyilytti sanoessani, että he osaavat salakielen jota useat heidän luokkakaverinsa eivät osaa. (Liite 1, kuva 5)

Luovuutta kokeiltiin tarinan ja kuvan avulla improvisoiden, tekemällä kaikuimprovisaatioita, kuvaten erilaisia eläimiä soittamalla ja piirtämällä kuultua kappaletta. Luovuus-aihe-alue oli lapsille ehdottomasti kaikkein mielisin. Oman mielen mukaan soittaminen ja pedaalin käyttäminen oli lapsista todella hauskaa. Lapset syventyivät luovuustehtäviin tosissaan ja innostus paistoi heidän kasvoiltaan. (Liite 1, kuva 6)

Sanastoa harjoiteltiin vastakohtatermien etsimisessä, nyanssien järjestämisessä, kuulumattoman termin löytämisessä ja sanastoristikossa. Sanastotehtävissä lapset kokivat monesti riemukkaita hetkiä, kun muistivat mitä jokin vaikean kuuloinen sana tarkoittaa. (Liite 1, kuva 4)

Kuuntelutehtävissä on useita pieniä harjoituksia kuten duuri vai molli?, ylöspäin vai alaspäin?, hyppy vai viereinen sävel?, laula/soita ääni tai fraasi opettajan perässä, kirjoita fraasi, mikä intervalli?, minkä kappaleen opettaja soitti kolmesta vaihtoehdosta? sekä transponointiharjoitus. Tehtävät ovat pieniä ja keveitä, ja oppilaan tarvitsi vain keskittyä kuuntelemaan. Jo muutaman kuuntelukerran jälkeen oppilaat hahmottivat paljon paremmin esimerkiksi musiikin suunnan. Lapset eivät vielä halunneet tai uskaltaneet tehdä laulettavia tehtäviä, enkä vaatinut heitä siihen. Oppilaani ovat halunneet soittaa välillä lastenlaulukirjasta tuttuja lauluja. He ovat usein hyräilleet tai laulaneet soittaessaan laulua ja siinä olen kuullut, että heillä on sävelkorvaa. (Liite 1, kuva 1)

Kehonhallintatehtäviä on muutama korttipinkassani: rytmitaputusta koko kehoa käyttäen ja käsillä yhtä aikaa eri asioiden tekemistä sekä taputusta, jossa molemmille käsille on oma stemmansa. Nämä ovat loistavia tehtäviä motoristen taitojen kehittämiseen. Tehtävät olivat aluksi haastavia, mutta alkoi sujua hyvän keskittymisen ja harjoittelemisen avulla. Tehtävien onnistuminen antoi oppilaille paljon iloa ja hyvää mieltä. (Liite 1, kuva 3)

Hahmottamiseen on yksi tehtäväkortti, jossa on kolme eri harjoitusta. Oppilaan on hoksattava millä perusteella nuotit on harjoitukseen valittu. Tehtävä auttaa oppilasta ymmärtämään, että kaikkia nuottia ei tarvitse "laskea", vaan katsomalla kokonaisuutta voi hoksata esimerkiksi perättäisten sävelten näyttävän tietynlaiselta ala- tai ylämäeltä.

Yhteissoittotehtävissä on oppilaalle nelikätissoittoa ja lastenlauluissa basson tai sointujen soittoa. Nelikätissoitto on hieman hankalaa, jos oppilas ei ole ennen soittanut omaa stemmaansa. Annoin oppilaalle viime tunnilla toiseksi läksyksi todella helpon nelikätiskappaleen. Hän varmasti pystyy sen soittamaan kanssani nelikäteisesti jo vaikka seuraavalla tunnilla.

5.2 Korttien vaikutus soittotuntien kulkuun

Kortit olivat loistava tapa katkaista soittotunnin työskentely. Yleensä tunnin alusta meni noin 20 minuuttia vanhan läksyn parantamiseen ja erilaisiin harjoituksiin. 20 minuutin tiiviin ja tarkan työskentelyn jälkeen oppilaan keskittyminen alkoi selvästi heikentyä. Sen huomattuani kirjoitin oppilaan läksyvihkoon, mitä kotona on harjoitettava ja sitten otin musiikkitehtäväkortit esille. Näiden toimieni aikana oppilas sai hetken huokaista ja vapauttaa keskittymisen. Sitten oppilas valitsi kortin ja sai hetken syventyä kortin tai korttien tehtäviin.

Korttien tehtävien tekeminen vaati erilaista keskittymistä kuin soittaminen. Aloittelevalle pianistille pianonsoitto on melkoista aivojumbppaa ja vaatii äärimmäisen paljon keskittymistä ja pitkää pinnaa. Korttien tekeminen oli kevyempää eivätkä kortit vaatineet ottamaan montaa asiaa kerrallaan huomioon. Kortit selvästi myös innostivat oppilaita, olipa tehtävä mikä tahansa. Korttipussin ottaminen esille ja kortin valinta oli aina mieluista. Tehtävien jälkeen joko katsoimme toista läksyä tai valitsimme uuden kappaleen. Lopputunti, noin 15 minuuttia, sujui yleensä hyvin. Oppilaat jaksoivat keskittyä saadessaan tehdä hetken muutakin kuin soittaa.

6 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli perehtyä lapsen oppimiseen ja valmistaa pianonsoittoa aloitteleville lapsille musiikkitehtäväkortteja oppimisen tueksi. Pelillisten korttien tehtävänä oli innostaa ja motivoida sekä auttaa lasta näkemään ja kokemaan musiikkia kokonaisvaltaisesti. Kokonaisvaltaiseen musiikin opetukseen hain apuja erilaisista pedagogiikoista sekä kasvatus- että musiikkipedagogien ajatuksista. Niistä sain paljon hyviä ideoita ja ajatuksia korttien tehtävien valmistamiseen ja lasten kanssa toimimiseen.

Opinnäytetyön aihe oli mielenkiintoinen ja itselleni hyödyllinen. Tulevaisuudessa työskentelen paljon lasten kanssa, joten lapsen oppimiseen ja opettamiseen keskittyminen oli hyvä ajatus. Mielestäni lasten opettaminen on vaativaa puuhaa. Lapset ovat vielä monella kehityksen osaluueella kehittymättömiä. Lasta ja lapsen käytöstä on opittava ymmärtämään. Opinnäytetyötä tehdessä sain paljon tärkeää tietoa lapsen kehityksestä ja oppimisesta. Pedagogisen materiaalin valmistamisen koin avartavaksi ja opettajuuttani vahvistavaksi. Materiaalin valmistaminen laitto minut pohtimaan, mitkä asiat koen musiikin opettamisessa tärkeiksi.

Tietoperustassa on isoja kokonaisuuksia, kuten esimerkiksi motivaatio. Motivaatiota on tutkittu paljon ja kirjallisuutta on runsaasti. Tietoperustaan yritin kasata mahdollisimman tiiviisti, mutta kattavasti lapsen oppimiseen vaikuttavia asioita. Tietoperustaan syventyminen ja asioiden pohtiminen auttoivat ymmärtämään lapsen käyttäytymistä. Etenkin lapsen kehitysvaiheet on tärkeää huomioida opetuksessa. Keskittymisvaikeudet ja lasten levottomuudet ovat nykypäivän haasteita opetustyössä. On tärkeää pyrkiä ymmärtämään, mistä vaikeudet johtuvat, ja yrittää auttaa lasta. Huonon keskittymisen taustalla voi olla niinkin pieni asia kuin soittotunnin huono ajankohta. Innostuminen, motivaatio ja keskittyminen ovat oppimiseen suoranaisesti vaikuttavia asioita. Kaikkien näiden elementtien on oltava oppimisprosessissa mukana, jotta saadaan hyviä oppimistuloksia.

Musiikkia voi oppia monella eri tapaa. Jollakin on vahva korvakuulolta oppiminen ja toinen oppii helposti nuotit. Erilaisiin opetusmenetelmiin tutustuminen ja niiden hyödyntäminen korttien tehtävissä sekä opetustyössä on tärkeää erilaisten oppijoiden vuoksi. Erilaiset ja uudet oppimistavat vahvistavat oppimista ja pitävät kiinnostuksen yllä.

Uusia, pelillisiä ja toiminnallisia työtapoja pitäisi hyödyntää enemmän musiikinopetuksessa. Oppimispeleillä ja uusilla menetelmillä on tutkitusti myönteisiä vaikutuksia oppimistuloksiin. Musiikin oppiminen voi olla liian opettajakeskeistä ja liikaa mallintamisen kautta tapahtuvaa. Luovuuden virittäminen ja rohkeasti uusien asioiden kokeileminen ruokkivat oppilaan omaa musiikillista kasvua. Oppilaan omien ajatusten ja tunteiden huomioiminen kappaleita työstettäessä on tärkeää. Musiikkitehtävien tekeminen on lapselle omien musiikkitaitojen kehittämistä. Lapsi saa itse pähkäillä ja kokeilla, opettaja ohjaa ja auttaa tarvittaessa.

Musiikkitehtäväkortit toimivat toivotulla tavalla. Tehtävät olivat onnistuneita ja oppilaat nauttivat korttien tehtävien tekemisestä. Etenkin oman luovuuden käyttäminen ja uudet kokeilut olivat lapsista todella innostavaa. Korteilla oli myös hyvä vaikutus soittotunnin kulkuun. Kortit katkaisivat soittamisen yleensä tunnin puolivälissä, mutta olivat silti osana soittotunnin opetusta.

Koen, että onnistuin kehittämään pedagogisen työkalun. Opin paljon lasten kehityksestä, oppimisesta ja sain ideoita lasten kanssa työskentelyyn. Sain vahvistettua omaa opettajuuttani, ja tehtäväkorteista sain työkalun opetukseeni.

LÄHTEET

Erialaisten oppijoiden liitto ry. Mikä on omin tapasi oppia? Viitattu 2.3.2017, http://www.erilaistenoppijoidenliitto.fi/?page_id=158.

Ermi, L., Heliö S. & Mäyrä F. 2004. Pelien voima ja pelaamisen hallinta. Lapset ja nuoret pelikulttuurien toimijoina. Tampereen yliopiston cybermedialaboratorion verkkojulkaisuja 6. Viitattu 6.2.2017,

https://www.researchgate.net/profile/Frans_Maeyrae/publication/29678598_Pelien_voima_ja_pelaamisen_hallinta_Lapset_ja_nuoret_pelikulttuurien_toimijoina/links/53e5ad880cf21cc29fd06249/Pelien-voima-ja-pelaamisen-hallinta-Lapset-ja-nuoret-pelikulttuurien-toimijoina.pdf.

Harju, V. & Multsilta, J. 2014. Leikkien mutta tosissaan. Leikillä iloa oppimisympäristöön. Teoksessa L. Krokfors, M. Kangas & K. Kopisto (toim.) Oppiminen pelissä. Pelit, pellillisuus ja leikillisuus opetuksessa. Tampere: Osuuskunta Vastapaino, 153–167.

Jantunen, T. 2011. Lapsilähtöinen esiopetus. Helsinki: Tammi.

JaSeSoi ry. 2017. Lähestymistapa musiikkikasvatukseen. Viitattu 17.3.2017, <https://www.jasesoi.org/orff-musiikkikasvatuksessa>.

Joensuun steinerkoulu 2017. Steinerpedagogiikan pääpiirteitä. Viitattu 23.2.2017, <http://jnssteiner.fi/pedagogiikka/>.

Jyväskylän yliopiston kielikeskus. Oppimistyyli. Viitattu 2.3.2017 <https://kielikompassi.jyu.fi/opioppimaan/oppimistyyli.htm>.

Järvilehto, L. 2014. Hauskan oppimisen vallankumous. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kallioniemi, A. 2012. Kodály-metodin hyödyntäminen instrumentti-pedagogiikassa. Musiikki kuuluu kaikille. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Musiikin koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 23.3.2017, <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/50771/Anni.Kallioniemi.opinnaytetyo.pdf?sequence=1>.

Kangas, M. 2014. Leikillisyyttä peliin: Näkökulmia leikillisyyteen ja leikilliseen oppimiseen. Teoksessa L. Krokfors, M. Kangas & K. Kopisto (toim.) Oppiminen pelissä. Pelit, pellillisuus ja leikillisuus opetuksessa. Tampere: Osuuskunta Vastapaino, 73–92.

- Kauppila, R. 2003. Opi ja opeta tehokkaasti. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kauppila, R. 2007. Ihmisen tapa oppia. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kronqvist, E-L. & Kumpulainen, K. 2011. Lapsuuden oppimisympäristöt. Eheä polku varhaiskasvatuksesta kouluun. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Laakso, M. 2012. Pelillisuus oppimisympäristönä. Kieliverkoston verkkolehti. Kieli, koulutus ja yhteiskunta. Viitattu 7.2.2017,
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/40245/pelillisuus-oppimisymparistona.pdf?sequence=1>.
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. Vanhempainnetti. Haasteita oppimisessa. Viitattu 10.2.2017,
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/koulu/haasteita_oppimisessa/.
- Nurmi, J-E., Ahonen T., Lyytinen H., Lyytinen P., Pulkkinen L. & Ruoppila I. 2008. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY oppimateriaalit Oy.
- Paalasmaa, J. 2014. Aktivoi oppilaasi. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Pedanet. Verkkoeräjä 2013a. Opiskelutekniikat. Viitattu 2.3.2017,
<http://peda.net/veraja/ranua/opo/optuki/tekniikat>.
- Pedanet. Verkkoeräjä 2013b. Oppimistyyli. Viitattu 2.3.2017,
<http://peda.net/veraja/siilinjarvi/ahmo/tiedottaminen/opo/oppiminen/oppimistyyli>.
- Prashning, B. 2000. Erilaisuuden voima. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Päiväkoti Emilia 2017. Reggio Emilia -pedagogiikka. Viitattu 17.3.2017,
<http://pikkuemilia.fi/opetus/reggio-emilia-pedagogiikka/>.
- Rauman freinetkoulu 2015. Opetussuunnitelma. Freinetpedagogiikka. Viitattu 14.3.2017,
<https://peda.net/yksityiskoulut/rauman-freinetkoulu/ol/1emtkjpol/tekeill%C3%A4>.
- Riikonen, E. 2006. Musiikinteorian ja sellonsoiton integrointi. Alkeisoppimateriaalit vertailussa. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia. Musiikin koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 17.2.2017,
https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/6143/tiedosto1_6117.pdf?sequence=1.
- Rousseau, J. J. 1933. Emile eli kasvatuksesta. Suom. J. Hahl. Porvoo–Helsinki: WSOY.
- Ruohotie, P. 1998. Motivaatio, tahto ja oppiminen. Helsinki: Edita Ab.

Saarenpää, H. 2009. Johdatusta oppimispelien ja pelaamalla oppimisen maailmoin. Pelitieto, pelien peruskussi. Viitattu 5.2.2017, <https://pelitieto.net/oppimispelit-ja-hyotypelaaminen/>.

Saarniaho, R. 2005. Kognitiivinen kehitys. Otavan opisto. Internetix oppimateriaalit. Viitattu 1.2.2017, http://opinnot.internetix.fi/fi/materiaalit/ps/ps2/3_kehitys_ikakausittain/02_lapsenkognitiivinenkehitys?C:D=gjsZ.eyaU.

Saarniaho, R. 2005. Freudin teoria psykoseksuaalisesta kehityksestä. Otavan opisto. Internetix oppimateriaalit. Viitattu 1.2.2017, http://opinnot.internetix.fi/fi/materiaalit/ps/ps2/1_kehityspsykologian_teoriat__mallit_ja_tutkimus/07_freudin_teorია?C:D=gjsX.eyaH&m:selres=gjsX.eyaH.

Seppänen, J. Erik. H. Eriksonin teoria psykososiaalisesta kehityksestä. Viitattu 1.2.2017, <http://www.kolumbus.fi/juha.seppanen/opinnot/ps/ps2/erik.htm>.

Suomen montessoriliitto 2017. Mitä on montessoripedagogiikka? Viitattu 23.2.2017, <http://montessori.fi/montessoripedagogiikka/>.

Suomen Suzuki-yhdistys r.y 2017. Suzuki-menetelmä. Viitattu 20.3.2017, http://www.suomensuzukiyhdistys.net/?menu0_pos=Suzuki-menetelm%E4%20&item=235.

Stenberg, K. 2011. Riittävän hyvä opettaja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Taikatähti Oy. 2011. Reggio Emilia -pedagogiikka. Viitattu 17.3.2017, <http://www.taikatahti.net/fi/P%C3%A4iv%C3%A4koti+Taikapursi/Reggio+Emilia+pedagogiikka.html>.

Timonen, H. & Vuorenmaa, V. 2015. Musiikin perusteiden integrointi jousisoitinopetukseen. Verkkolehti Jamk. Viitattu 17.2.2017, <https://verkkolehdet.jamk.fi/openstage/2015/06/musiikin-perusteiden-integrointi-jousisoitinopetukseen/>.

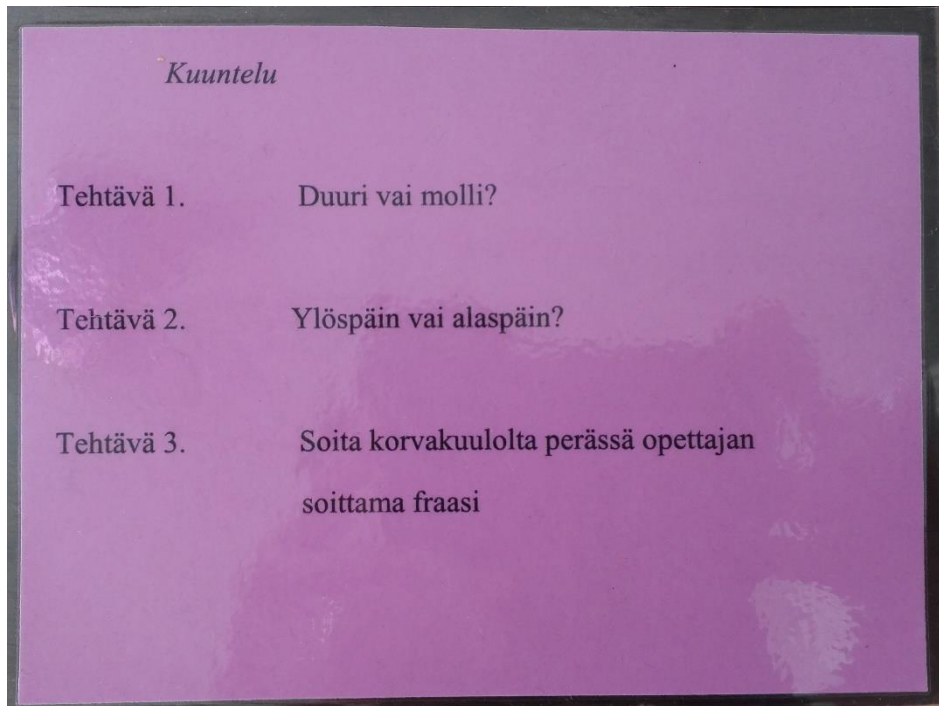
Vuosaaren montessoritalo 2017. Montessoripedagogiikka. Viitattu 23.2.2017, <https://www.vuosaarenmontessoritalo.fi/index.php/montessoripedagogiikka>.

Vuorinen I. 2009. Tuhat tapaa opettaa. 8. painos. Tampere: Resurssi.

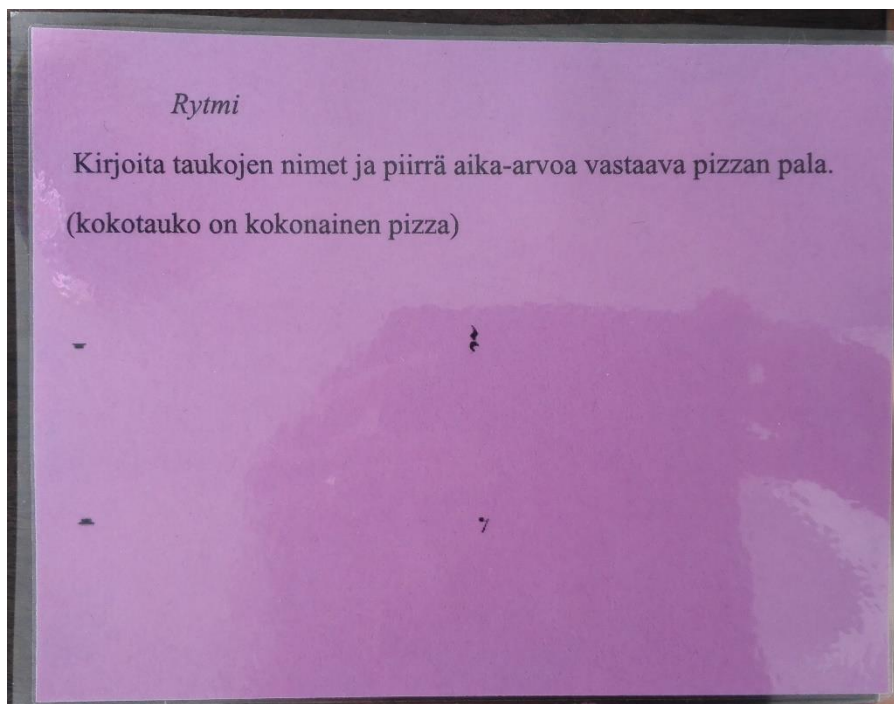
Wahlbeck, J. 2017. Oivallamme.fi. Yhdessä enemmän! Viitattu 10.2.2017, <http://oivallamme.fi/tags/luovuus>.

LIITE

KUVA 1 Tehtäväkortti kuunteluharjoituksista

KUVA 2 Tehtäväkortti aika-arvojen harjoittamisesta

KUVA 3 Harjoitus käsien itsenäiseen työskentelyyn

Kehonhallinta

Taputusta. Oikea käsi taputtaa ylärivin ja vasen käsi alarivin.

The image shows four staves of musical notation. The first two staves are in 4/4 time, and the last two are in 3/4 time. The notation shows rhythmic patterns for the right hand (top staff) and left hand (bottom staff) to be clapped. The right hand pattern is: quarter, eighth, eighth, quarter, quarter, eighth, eighth, quarter, quarter, eighth, eighth, quarter, quarter, eighth, eighth, quarter. The left hand pattern is: quarter, eighth, eighth, quarter, quarter, eighth, eighth, quarter, quarter, eighth, eighth, quarter, quarter, eighth, eighth, quarter. The 3/4 time patterns are: quarter, eighth, eighth, quarter, quarter, eighth, eighth, quarter, quarter, eighth, eighth, quarter. The 3/4 time patterns are: quarter, eighth, eighth, quarter, quarter, eighth, eighth, quarter, quarter, eighth, eighth, quarter.

KUVA 4 Ristikko sanastosta

Sanasto

Ristikko Olet

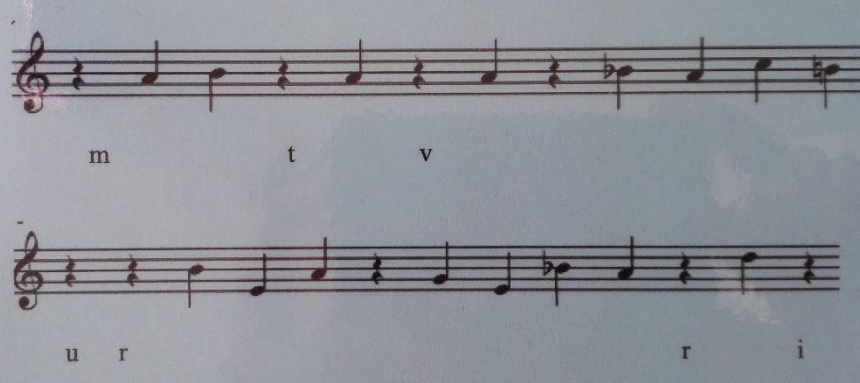
hiljaa
hidastuen
sitoen
kävelyvauhtia, rauhallisesti
yksiäänisesti
yhtäkkiä
voimakkaasti
hiljentyen

The image shows a crossword puzzle grid. The words are listed on the left, and the grid is a 10x10 grid. The words are: hiljaa (10 letters), hidastuen (10 letters), sitoen (6 letters), kävelyvauhtia, rauhallisesti (16 letters), yksiäänisesti (12 letters), yhtäkkiä (8 letters), voimakkaasti (12 letters), hiljentyen (10 letters).

KUVA 5 Arvoitusten ratkaiseminen nuotteja tunnistamalla

Nuottien tunteminen

Tietämällä nuottien nimet selvität arvoitukset.

m t v

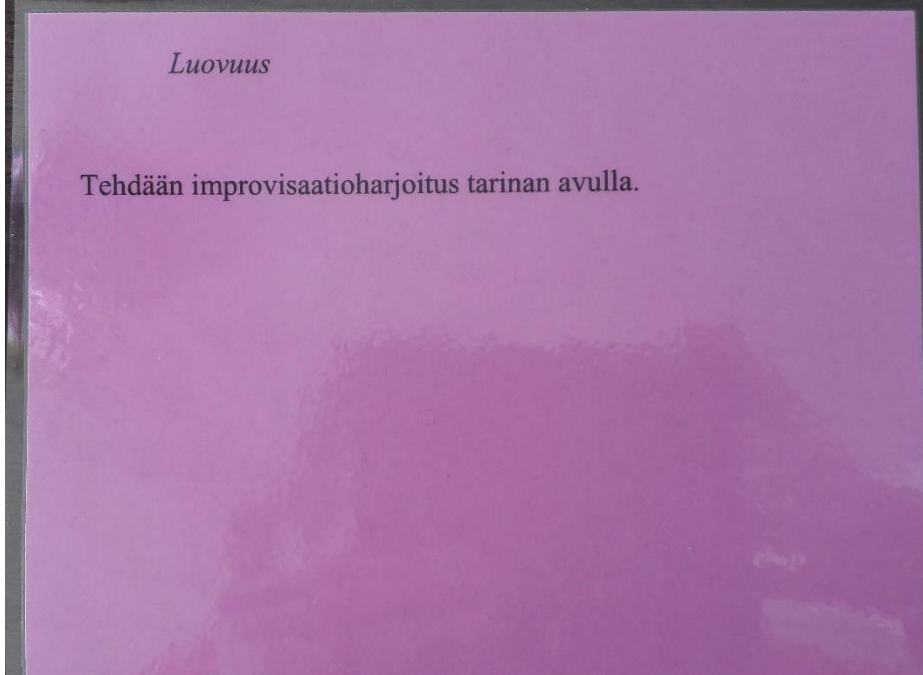
u r r i

The image shows two musical staves. The first staff has a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). It contains a sequence of notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4. Below these notes are the letters 'm', 't', and 'v'. The second staff also has a treble clef and a key signature of one flat. It contains a sequence of notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4. Below these notes are the letters 'u', 'r', 'r', and 'i'.

KUVA 6 Harjoitus tarinan avulla improvisointiin

Luovuus

Tehdään improvisaatioharjoitus tarinan avulla.

The image features a solid purple background. In the lower half, there is a faint, light-colored illustration of a mountain range with several peaks and valleys. The text is centered at the top of the page.